

NÉPÜNK

NYERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

ORADEA
Strada Iosif Vulcan No. 4.
Telefon: 440.

ZSIDÓ HETILAP

Főszerkesztő: **Wasserstrom Sándor** - Felelős szerkesztő: **Leitner Zoltán**

ELŐFIZETÉSI ÁRAK.

Belföldön: Hírközlési díj és vállalatoknak 500,
magánosoknak: egész évre 300, fél évre 160,
negyed évre 85 lei. Külföldön: 120-80, 45, 25 ck,
180, 95, 50 dinár. 25-15 Pengő. 10-6 Dollár.

A reakció és demokrácia élet-halál harca

Világpolitikai szempontból talán soha sem volt oly bizonytalan a helyzet, mint napjainkban. Igaz, hogy ezt már több ízben leírták az utóbbi évek folyamán, de úgy látszik, ahelyett, hogy kitisztulna a horizont, még jobban beborul és ma már az európai népek épen úgy nem tudják, mit hoz a holnap, ahogy az egyének sorsa is a kardok élén táncol.

Évtizedekkel ezelőtt a világpolitika egyáltalán, vagy csak alig befolyásolta az egyedek sorsát, ma azonban minden egyes jegyzékváltás, minden egyes fordulat, változást hozhat az egyedek életében is. És minden nap bizonytalanabb lesz és minden nappal közelebb jutunk valamihez, amit kimondani talán e percben nem is szabad. Ugy látszik a szellem korszakát, végleg átveszi a vas korszaka, azé a vasé, amelyből nem eke, nem a békés építés áldása fakad, hanem a véres kutaklizma eszközei.

Egészen röviden, mert hiszen nincs terünk hosszabb elmélkedésre, lássuk csak hogyan állunk az európai helyzetet illetően?

Olaszország egy békés eszközzel vívott „háboruban”, legyőzte Angliát. De mert nem ismerik el még de facto abeszíni jogait, két lovon lovagol. Egyrészt a németek felé orientálódik, másrészt a franciák mellett tart. Ebből következik, hogy olasz nyomásra igyekezett Németország megbékülni Ausztriával, amelynek függetlenségéhez ragaszkodik Mussolini. A Brennernél már nem áll őrt oly harcisan, az olasz fascizmus, mint annakelőtte, s most már az olasz-német megegyezésnek ugyiszlóván mi sem áll útjában. Nem szabad elfelednünk azt sem, hogy a hitlerizmus diktatúrája és az olasz parancsuralmi rendszer, bizonyos szempontból szimpatizálnak egymással, szemben a francia és angol demokráciával, amely gyűlöli ezeket a rendszereket.

Franciaországnak ki kell tartani Oroszország mellett, viszont a kisenkénti államai közül Jugoszlávia német gazdasági befolyás alá került, ezzel szemben Csehszlovákiának „örök ellensége” lesz a hitleri Németország. Romániában kétféle irányzat küzd egymással. Az egyik: a német orientációt vallja előnyösnek, ezek a szélsőjobbaldaliak, élükön Cuzával és Gogával. A nemzeti parasztpárt és a liberálisok nagyrésze francia orientáció mellett akar kitartani. Hatalmas viták vannak a két irányzat emberei között és a német politika halatlan erőfeszítéseket tesz, hogy pénzzel, gazdasági eszközökkel igyekezzék a németek javára billenteni a serpenyőt.

Lengyelország valószínűleg békésen megegyezett már a danzigi kérdésben is Németországgal és szövetségük mindég jobban kimélyül. Annyira összetartanak, hogy Berlin már Varsón keresztül igyekszik balkáni politikáját elősegíteni, mert ez nem olyan gyanus, mintha Berlin direkt üzné.

Ausztria megegyezése Németországgal, júrcsa veszedelmeket rejt magában. Bevalljuk, mi nem tudunk örülni ennek, mert vértelen és békés Anschluss veszedelmét látjuk ebben. Berlin és Bécs megegyeztek, ez számunkra zsidókra nem lehet előnyös. És leg-

jöképpen nem lehet jó, annak a 200.000 főnyi zsidónak, akik ma keservesen, kínlódva élnek az osztrák köztársaság területén.

Nagyképűség volna tőlünk, ha azt iránánk, hogy tudjuk, mi jö az európai politika boszorkánykonyhájában. De őszintősen érezzük, hogy a demokrácia vívja élet-halál harcát a reakcióval, a szoldatesztával, azokkal, akik többszáz évvel vissza akarják vinni a haladást, a középkor felé. E két gigászi malomkö között öröklődik az európai zsidóság. Millió

és millió zsidó élete, jövője, boldogulása, élettétele függ attól, hogy kik fogják győzni? Ha a reakció, a Berlin vezetésével működő erők győznek — sajnos végünk van. Ha francia-angol vezetéssel irányított hatalmi csoportosulás győz: akkor további élettétele végünk fennáll. Akkor is kínos-keservesen, akkor sem rózsákra ágyazott körülmények között, de legalább pusztán létünk nincs végveszélynek kitéve.

Köds nagyon az európai horizont és bízatió reménységű sehonnán sem fénylik felénk!

A legutóbbi héten enyhült a feszültség

Nem függesztik fel Palesztinában a zsidó bevándorlást

Tizenegy zászlóalja van már az angoloknak a Szentföldön.

Jeruzsálem. Az arab ellenállás három hónapja tart több-kevesebb vehemenciával. Az elmúlt héten határozottan enyhült a helyzet, alig fordulnak elő terrorcselekmények és azok is központoktól távoleső helyeken. Jaffában, az óvárosi rozogaházakat a katonaság lerombolta és oly nagyszámu katonaság szállotta meg a kikötővárost, hogy ott teljesen megszűntek a kilengések.

Tizenegy angol gyalogsági zászlóalja van, a most érkezett hárommal együtt, az országban, holott rendes körülmények között két zászlóalja állomásozik ott. Hebronban és Luddban szigorú kollektív büntetéseket szabnak ki és az arab falvakban alapos házkutatást eszközöltek. A kutatások kapcsán meggyőződtek arról, hogy az arab lakosság aktíve részt vesz a felkelésben.

Katonai téren enyhülés mutatkozik és a kormány elég erélyt mutat, bár a zsidó lakosság még nem hisz abban, hogy nem fog előfordulni nagyobb terrorcselekmény. A kormány röpiratokban világosítja fel a falusi lakosságot az eskü reménytelenségéről, de ennek hatása még nem látható.

A tisztá arablakta városokban a sztrájk még tart és a terroristák még sok fellah élal miszerszállítmányát semmisítik meg.

A „Haarez” és a „Haboker” héber lapokat 5 napra beszüntették, állítólagos álhírek leközlése miatt.

Az arab legfelsőbb komité határozata szerint, tiltakoznak a fő kormányzó rádióbeszéde, az iraki angol követ intervenciója és végül az

angol katonaság állítólagos brutális harcoss metódusa ellen.

A zsidó bevándorlást nem függesztik fel.

Hivatalos kormánykörökben cáfolják a palesztinai zsidó bevándorlás felüggesztésének híreit. Ezt az alapvető kérdést csak az a bizottság fogja végleg eldönteni, amelyet az ügy alapos kivizsgálására akarnak Londonból kiküldeni.

Általános vélemény szerint, a zsidó vezető körök is azt a meggyőződésüket hangoztatják, hogy

a zsidó bevándorlást nem fogják betiltítani, mert ez nemcsak a mandátum rendelkezéseinek, hanem azoknak az ígéreteknek megszegése is, amelyeket az utóbbi napokban tett ismétellen az angol kormány az alsóház előtt.

A világ zsidósága körében rendkívül megdöbbenést keltett a bevándorlás betiltításáról szóló híradás, a palesztinai jisivban is nagy izgalommal tárgyalták, de annyira hihetetlennek tűnik az angol kormány ilyen szerű árulása, hogy valószínűleg az angol kormány próba ballonja akart lenni ez a lansztrózas, amelynek komoly alapja nincs is.

A „Daily Mail” londoni ujság szenzációs jelentést közöl Jeruzsálemből. E szerint a legutóbbi arab zavargásokat Moszkvából inscenálták, sőt onnan irányították az egész arab mozgalmat. A lap értesülése szerint, elfogott arab kommunisták lakásán megtalálták azokat a titkos utasításokat, melyeket Moszkvából kaptak.

Menekülésre kényszerül a danzigi zsidóság is

Prága. Az osztrák-német megegyezéssel kapcsolatban, a világ közvéleménye el van készülve arra, hogy a következő lépés, Danzig szabadváros megszállása, a lengyel kormány beleegyezésével. A hitlerizmus épen olyan rajtaütésszerűen fogja megoldani a danzigi kérdést, ahogy a Rajna vidék megszállását intézte.

A nemzeti szociálmusnak ez az újabb erőszakos előretörése, Danzig zsidóságát mélyen megdöbbeneltette és az ottani zsidóság egyrésze távozni akar a barna rémségek elől. Danzingnak az 1924 évi népszámlálás szerint 384.00 lakosa van, ezek közül 9239 lélek-

számu zsidóság. Danzingban már 1308-ban laktak zsidók és 1440-ben már találunk egy Judengasset. 1595 ben kiűzték a zsidókat, amikor a lengyelek és németek megegyeztek a várost illetőleg és szabad várossá deklarálták.

A danzigi zsidóság nagyrésze kereskedelemmel foglalkozik, több mint 600 éve lakik a városban és most a hitleri örület újabb kiűzésre ítéli őket, ahogy eltávozott a Saar-vidék zsidóságának 90%-a, mielőtt oda Hitler végleg bevonult volna. A régi multu dicső Danzig városának zsidósága is szomorú napok előtt áll.

Az Új Magyarság zsidó hirdetői

Budapest. Az „Új Magyarság”, amely gyűlölködő hangjával és zsidóellenes uszításával felveszi a versenyt, csaknem valamennyi hasonló tendenciájú, más nyelven megjelenő szélsőséges sajtóval, nem olyan következetes, mint például németországi kollégái. Szívesen és örömmel fogadja el a zsidó cégek hirdetéseit, és a Párisi áruház nagy oldalas hirdetése mellett, ott találjuk a többi pesti vállalat és cég hirdetését, amelyek így együvé az jelenti — hogy a pénznek nincs szaga. Még a zsidóktól jött pénznek sincs, bár az „Új Magyarság” szerkesztőinek és kiadóinak szaglásai érzéke nagyon kifinomult.

Érdekesnek tartjuk leközölni azok neveit, akiket egy pesti zsidó lapíró kiböngészett a hecc-sajtó hasábjairól és ebből láthatja minden olvasónk, hogy milyen gerinctelenek a pesti zsidók. Legalább olyan érzésnélküliek és profitéhesek, mint az „Új Magyarság” kiadói.

Izsák r. t., Révai testvérek könyvkiadó, Erma kézimunka és tehérmű, Galambos textiles, Emergé, Fenyves áruház, Gassner szőnyeges, Barfa és Társa rádióüzlet, Opera zongoraterem, Vogel csillárgyár, Luszlig Ede divatárüzlet, Goldner ruhakereskedő, Weisz Marika kézimunka üzlet, Herczeg és Fodor, Gólya áruház, Salamonovits Manó, Grünfeld testvérek szőnyegkereskedők, Klein Antal divatárház, Ullmann fűzőszalon, Klein Ödön szőnyegkereskedő, Urbach motorkerékpárszaküzlet, Friedmann kalapos, Frieberl cipőkereskedő, Kardos testvérek, Krausz kosáráruház, Tillemann Sebestyén, Gál nyakkendőüzlet, Pestkönyéki takaréka, Lichtmann uriszabó, Bruck autószalon, Pollák Sarolta kozmetikus, stb., stb.

Eddig a névsor. Jól összeillenek ök. A pesti zsidók és az „Új Magyarság”. Amilyen a zsidó — olyan az antiszemita is.

Hogyan élnek a zsidó üdülő gyerekek Tihucán?

Minden évben, a két nyári hónapban nagyszabású gyermeknyaralattási akciót bonyolít le az Ardeali Zsidó Árvagondozó a borgói havasok között: Tihucán. Körülbelül 4—500 gyermek erősödik itt meg erőben évente ezen a kitűnő helyen, ahol napfény, levegő és víz, ez a három gyógyerő pótol orvosságot, előz meg betegségeket és ad új életerőt, a sápadt, fáradt városi gyerekeknek. Kikerülnek a sokszor szegényes és nem eléggé napfényes szobákból, hogy Isten legszebb ajándékában gyönyörködjenek.

A gyermekek utazása, elhelyezése, ellátása elsőrangú. A Bistrica—Borgoprund-i vonalon a természeti szépségek megragadják a fogékony gyermeklelküket. Csodás szerpentinek vannak, hegyek és szépséges völgyek váltakoznak, patakok és fenyőerdők.

A nyaralótelepen reggel és este minjában imádkoznak a gyerekek. Péntek este és szombat délelőtt a szabadban történi az istentisztelet, amelyen lányok is részt kell vevniük. A kántori teendőket az ardeali Pinszker József tölti be, a régi Riff tanítvány. Dr. Neuman Vilmos az Árvagondozó titkára az előimádkozó, míg a heti szidrárt és hattarát Kaufheil Ernő nyaralótelep igazgatója magyarázza.

A telep igaz zsidó szellemben, a hygiene követelményeinek megfelelően neveli a nyaraló gyermekeket. Sajovits Albert dr. orvos, Keresztesi Ferenc szigorú orvos az egészségre, Biederman Fanny és Schwartzberger Sosanna héber óvónők pedig a gyerekek szellemi igényeit elégítik ki gyönyörű kulturprogram keretében. A gazdasági vezetést Stern József végzi, Glaser Béláné segítségével, az izletes és szigoruan orth. kóser kósztról Schlésinger Farkasné gondoskodik.

Minden nap közös torna van, korán reggel, azután héber dalok, zsidótárgy elbeszélések, szabad játékok, sportok a napi program.

Julius 12-én vasárnap nagyszabású Herzl-Bialik ünnepélyt rendezett a telep vezetősége. Sok vendég és szülő nézte végig az ünnepséget. Félkörben elhelyezkedtek a gyermekek, a tábori-sulchán fölött Herzl bekeretezett képe függött. Az ünnepélyt a királyhimnusszal kezdték. Utána Pinszker József szavalt jiddis nyelven egy verset Herzlről. Kaufheil Ernő timisoarai tanár méltatta ezután Herzl és Bialik jelentőségét. Ezután a 180 főnyi gyermekserg felvonult Herzl képe előtt.

Az Árvagondozó hivatása magaslatán áll, amikor ez évben is megrendezte ezuttal XIV-ik nyaralattási akcióját.

A Németországból kivándoroltak nemzetközi védelme

Genf. Julius 2-án összeült a nemzetközi konferencia, amely azoknak jogi helyzetét fogja véglegesen szabályozni, akik kivándoroltak Németországból, a hitleri rezsim óta. A genfi értekezleten több mint husz állam képviselői jelentek meg. A tárgyalások központjában, azoknak a pontoknak kidolgozása áll, amelyek ideiglenesen szabályozni fogják a kivándoroltak helyzetét, a különböző európai és tengerentúli államokban. Ez a megszerkesztett ideiglenes megállapodás mindaddig érvényben lesz, ameddig véglegesen nem rendezik nemzetközileg ezt a megállapodást. A most aláírt megállapodás szerint, mindazon országok, ahol az illető kivándorolt tartózkodik, egy egyéves személyazonossági igazolványt kap, amelyet ideiglenes utlevélnek is használhat. Erre lehet majd vizumokat is szerezni.

Párisból jelentik: A napokban összeült a menedékjogi nemzetközi előzetes értekezlet, amely előkészítője volt, a genfi nagy értekezletnek. A javaslat lényege az, amit Genfben előterjesztettek, hogy a németországi menekültyi főbiztos hatáskörét azokra az emigránsokra is terjesszék ki, akik más országokból menekülnek. Egy segélyalap létesítését is javasolták, amely arra szolgálna, hogy addig támogatja a menekülteket, amíg azok a vendégországi gazdasági helyzetébe beleélik magukat.

Harminckét éve halott Herzl Tivadar

Ne kutassuk, mert ha nagyon keressük, meg is találjuk, hogy emberi sorsunkat, éppen úgy felsőbb erők irányítják, mint népi életünket. Hinnünk kell azt, mert nem is tehetünk egyebet, hogy Herzl küldetése nem a véletlen műve volt. Az isteni Gondviselés valami transzcendentális előrelátása volt, hogy amikor az európai zsidóság a XIX. század végén az emancipáció fénykorában élt, hirtelen jöjjön egy nyugateurópai műveltségű, mentalitású férfi, hogy elkiáltja magát: ez az egész nagy emancipáció el fog tűnni, mint a szappanbuborék és gondoskodjunk jövőnkéről másuton is.

Herzl próféta előrelátása nem véletlen műve. Ezt a váteszi sugallatot csak egy földöntúli szikra gyújthatta, Herzl Tivadar lelkében, szívében, agyában. Ő volt a „sellach”, a herold, aki megfújta a harsonát, amelynek fel kellett volna ébressze az alvókat és kényelmesen szenderegőket. Sajnos, nem ébredtek fel azok, akiknek kellett volna és nem értették meg őt, csak nagyon kevesen. De így is van ez már ezredévek óta. A nagy bölcsüket, prófétákat, az előrelátókat nem értik meg a kortársak, — mert hiszen ha megértenék, akkor hol volna a küldetés ereje és próféta ihlete?

Herzl nem értették meg, de az idő igazolta előrelátását. Ma már természetesen milliók esküsznek nevére, művére és életcéljára. Ha ma felébredne siri álmból, akkor talán maga sem hinné el, azt, ami ma történik. Nem hinné el talán, hogy mit szenved a német zsidóság, nem hinné el, hogy nincs többé Törökország, nem kell többé charter, nem hinné el, hogy 400.000 zsidó palesztinai létét, a már ott élő arabok akarja lehelelenné tenni. Nem, nem hinné el, hogy az angol politika oly kétszínű, holott már ő is mennyire megbizott bennük. Nem hinné el, hogy a Palais Bourbon-ban Léon Blum az ur és hogy a zsidóság világszerte keserves élet-halálküzdelmét folytatja, az antiszemitizmus ezerkaru hydrája ellen.

Herzl boldog volna és mégis könnyezne. Herzl nem egészen így képzelte el, de melyik válesz látja százperentesen megvalósítva élete álmát? Herzl jobban igazolta az idő, mint ő maga is hitte volna és Tammus 20-án kegyelettel kellett gondolnunk Reá, halálának harminckettedik évfordulóján.

— Halálozás. Az ardeali újságíró társadalomnak nagy gyásza van. Meghalt 57 éves korában Pásztor Ede, a „Friss Újság” főszerkesztője, lapkiadó és nyomdatulajdonos. Pásztor Ede az ardeali újságírás egyik nesztora volt, aki már kora ifjuságában is kitűnő kitűnő tollal. De mint kereskedőember és nyomdatulajdonos is kiváló volt, mert vasszorgalommal dolgozott cseládjáért. Halála mély megdöbbenést keltett mindenütt, ahol ismerték és becsülták. Temetése szerda délután folyt le a Dorobanților uti zsidó temetőben, ahol Dr. Weinberger Mózes cluji főrabbi szívbemarkoló gyászbeszédében méltatta az elhunyt érdemeit. Az újságíróiársadalom nevében Dr. Ligeti Ernő, az ardeali újságírók megbízásából Peredy György, a Szigligeti Társaság nevében Tabéry Géza, a „Friss Újság” és a „Magyarság” szerkesztősége nevében Pásztor Miklós beszéltek és méltatták az elhunyt érdemeit.

— Paul Claudel üzenete a zsidó világgkongresszusra. Párisból jelentik: A zsidó világgkongresszus vezetősége megkérte Paul Claudel, a világhírű francia költőt és diplomatát, hogy küldjön üzenetet a kongresszusnak, mely augusztusban fog találkozni Genfben. Claudel ezeket írja levelében: „A katolikusok, akik oly sokat szenvedtek még Franciaországban is az üldözéstől és a tudatlan tömeg értelmellen gyűlöletétől, akik oly sokat szenvednek még ma is Mexikóban és Spanyolországban a vak és méltatlan erőszakától, jobban ragaszkodnak, mint valaha, a valódi szabadság ügyéhez. Az a gyaláztatás és ostoba törvénykezés, amely Németországban az önk hitsorsosai etlen irányul, borzadással és felháborodással tölt el. Mindig igen sok zsidó volt legjobb barátaim között s csak a legnagyobb gyengédséget tapasztaltam részükéről. A biblia állandó tanulmányozása pedig meggyőzött arról, milyen uralkodó szerepe van Izraelnek Isten és az emberiség szempontjából. Izrael volt az, amely hősies bátorsággal és felsőbb küldetés nélkül megmagyarázhatatlan értelmi merészséggel tartotta fenn a pogány babonák felett ragyogó Isten eszméjét Róma hatalmával és Görögország okoskodásával szemben. S most éppen a legaljasabb és legcsufabb formájában feltámadó pogányság ütközik bele ebbe a megingathatatlan kösziklába”.

— Bialik a gyermekkoráról és a jövő nemzedékről. Az elhunyt nagy héber költőnek, Bialiknak az élők sorából való eltávóása 2 ik évfordulóját, gyászolja most az egész zsidó világ. Ez alkalommal felelevenítjük következő mondását: „Ugy jöttünk ide Palesztinába — írja Bialik egyik helyen — hogy szívünkben idegen országok tája éget és olyan benyomásokkal, amelyek lelkünk legmélyén raktározódott el. Csak egyetlen igazi mély és nagy élmény van az emberi életben és az a gyermekkor, amelyből minden teremő génusz gyökeredzik és mindenkor vissza is tér oda. Mi most egy cigánygeneráció vagyunk, mi elvesztettük ezt a kapcsolatot. Amikor gyermek voltam, össze nőttek éreztem magam minden bokorral és minden egyes kövel még akkor is, ha nevéket sem tudtam mindazoknak a tárgyakkal, amelyek körülvettek. Talán itt Palesztinában is születik majd egy generáció, amely ennek az országnak minden varázsát felissza lelkével és ez a nemzedék még tar-mi majd az igazi palesztinai trolalmat is”.

— Siesta Szanatórium Budapest, I. Ráth György-uca 5., a főváros egyik legideálisabban fekvő gyógyintézete. Bel- és ideggyógyászat, sebészet, szülészet, nőgyógyászat, urologia, stb. Röntgen, kémia és mikroszkopiai laboratórium. Elektrocardiograph (szívvizsgáló). Krogh féle alapanyagcsere vizsgáló készülék. Enterocleaner (bélfürdő). Modern vizgyógyintézet. Orvosiilag vezetett villanyüzemi konyha. Elsőrendű ellátás. — 9700 négyszögöles park. — Olcsó árak!

— Házasság. Dr. Marton Ernő, az „Új Kelet” főszerkesztője házasságot kötött Deutsch Gizl tanárnővel.

HETI GLOSSZÁR

A zsidó kommunizmus...

Az „Universul” cikket közül egy gurahumorosul (Bucovina) zsidótól. Azt írja benne hitsorsosunk, a creioval antisziszta perrel kapcsolatban, hogy a zsidóság nem azonosítja magát a zsidó kommunistákkal és megéri a román nép abbéli harcát, amely a kommunisták ellen irányul. Az „Universul” megjegyzést fűz a levélhez. Azt írja: hogy ez a nyilatkozat, egy értelmes zsidó megnyilatkozása. A zsidóknak nyíltan a kommunizmus ellen kell állástfoglalni és már előbb is elkövetkezhetett volna az a zsidó megnyilatkozás, amely nyíltan kimondja, hogy nem szolidáris a kommunistákkal. Igen, ezt írja az „Universul”.

Mi nem akarunk polemizálni az „Universul”-al. Csak rá akarunk mutatni röviden, egynehány tévedésre. Először is azt kérdezzük, a kérdésre, kérdéssel. Mikor jelentette ki a zsidóság, hogy szolidáris a kommunista eszmével? Vagy nem tudja az „Universul”, hogy a romániai egy milliónyi zsidóságnak legalább 95% a távol áll minden politikától? De legfőképpen a kommunista felfogástól? Vagy talán a hitközségek, az UER, vagy a Zsidó Párt nyilatkozzék, hogy nem kommunisták? Ki mondta valaha is rájuk, hogy azok? Vagy ha mondták, melyik józan ember hinné ezt el? Vagy talán a zsidó gyárosok nyilatkozzanak? Vagy a zsidó kereskedők? Vagy a zsidó tisztviselők? Hát komunisták ezek? De menjünk talán tovább, Ott, ahol sok tízezernyi zsidó a legnagyobb nélkülözések között él, például Maramuresben, van talán kommunista megmozdulás? Ne tessese magát az „Universul”. Tudja jól mindezt. És mégis így ír. Mert konkolyhíniés a célja! Vagy talán a zsidó sajtó nem-e harcol mindenkor a kommunizmus ellen és tiltakozik tizenhat év óta, amiért vannak kommunisták a zsidók között is, szabad-e, hogy általános vád keletkezék belőle?

De mit ér az érv? Itt tűzcsövát kell dobni és erre minden vád jönnek látszik azok körében, akiknek ez a kenyerük.

„A romániai zsidóság zöme éppen úgy nem „kommunista” aminthogy az „Universul” sem az. Minden egyéb, rosszindulatu kelmérgezés!

Ahogy Cuza és Vaida beszélnek...

Cuza beszélt Dorohoi-ban. Milyen beszédet tarthat Cuza? Könnyű kitalálni, hogy antiszemita beszédet. Kijelentette, hogy ő a parlament nagyságban 3-ik pártja fölött vezényel és bizonyosra veszi, hogy legközelebb ő kerül a kormány élére. Mi nem polemizálunk ebben a tekintetben Cuzával. Mondjuk azt, hogy nem hisszük? Nem akarjuk hinni! Irózunk a gondolatától is annak, hogy egy Cuza által dirigált kormány kerülhet az ország élére. Mi inkább beszédének egy másik passzusára akarunk rámutatni. Állítólag azt mondotta Cuza, hogy a zsidó Léon Blum által vezetett dekadens Franciaországgal meg kell szakítani a baráti kapcsolatokat és Németországgal kell haladni azért — mert „ideálisan” megoldotta a zsidókérdést. Mindenkor respektálja az „igazi francia nemzetet”, de ezt a mai kormány nem képviseli.

Igy szól Cuza! A revíziót hirdető Németország politikájával azonosítja magát, s nem gondol arra, hogy vannak még más román szempontok, amelyeket egy igazi román hazafinak tekintelbe kell venni. Elvégre vannak még más olyan problémák is, amelyek még az állam szempontjából a zsidókérdésnél is lényegesebbek.

De azt hisszük, hogy talán Vaida másképpen beszélt Chisinauban? Korántsem! Ő folyton azon lovagol, hogy a közgazdasági életben a 80% kell legyen a többségi és legfeljebb 20% az „idegen”. És sajnálattal állapítja meg, hogy a zsidókat nem lehet kiűldözni az országból, mert a többi nemzetek felülmúlt szuronyokkal állanak a határokon, ahol nem

engedik be majd a román zsidókat. „Itt kell megoldani a zsidó kérdést! Nem vagyok antiszemita, sem antimagyar (!), mondotta Vaida Voevod, de követelem azokat a jogokat, amelyeket „elloptak” tőlünk, románoktól. Arról azonban nem beszélt Vaida, hogy a gazdasági életen kívül, másutt mindenütt numerus nullus van a romániai zsidóság számára. De ő azt az egyetlen pozíciót is el akarja venni, ahol még zsidó boldogulhat. És ő is németbarát orientációt vall.

Ilyen hangulatot terjeszt Cuza és Vaida! És akkor még csodálkozunk, ha a félrevezetett ucea, a demokratikus lapokat üldözi és ki akar tartani minden megértést, amely az ország további konszolidációja érdekében feltétlenül szükséges.

Cuza beszélt. Vaida beszélt. És — sajnos — beszéltek, minden kommentár nélkül is sokat mondanak...

Ahogy egy zsidó család elpusztul...

Talán jobb volna, ha rövid napihirben írának meg. Jobb volna azért is, mert az olvasó idegeit alig bírják el azt a sok vért és jajt, amely a világ minden részéből feléje kiált, a zsidólakta uccákból. Tegnap még a radomi per világít rá éles reflektorként a három és félmilliónyi lengyel zsidóság tragédiájára. Cuza dorohoi beszéde és a Vaida chisinaui beszéde pedig élesen rávilágít a romániai szélsőjobboldal eszmei célkitűzéseire. De írhatnánk Budapestről is. Meg Bécsről, meg Párisról, ha kell Londonról is.

Most egy újabb tragédia bontakozik ki előttünk. Az emigráns zsidó tragédiája. Ime: Az 52 éves Dr. Bacharach Simon Karl nagykereskedő volt Münchenben. Egyik legregibb és legelőkelőbb családok sarjadéka. Amikor a nürnbergi törvények életbeléptek, elmenekült Münchenből, mert nem bírta tovább az atmoszférát s különben is sokat üldözték a Gestapo emberei. Elment feleségével és két gyermekével. A 14 éves Wolf-fal és a 10

esztendő Stefániával. Spanyolországba mentek, annak is egyik gyönyörű nevű városába, Valenciába. És most jön a hír, hogy ebben a dallai, spanyol horral és romantikával átszőtt városkában, kinyitották a gázcsapot és reggelre holtan találták a volt nagykereskedőt, feleségét és két szerencsétlen gyermekét. A Gestapo tovább üldözte őket, még országhatárokon túl is. És amelletts nélkülöztek is és rengeteg gonddal küzdöttek. Nem bírták tovább. — Az egykor előkelő, dúsgazdag zsidó család, most már a valenciail temetőben nyugszik. Kettétört életük. Valamikor spanyol zsidók mentek el Valenciából és meghaltak más országokban. Annak körülbelül 500 esztendeje. De a zsidó tragédia örök: most meg a német zsidó menekül és meghal spanyol földön. Miért? Micsoda fatum üldöz bennünket? Hinnünk kell, hogy a felsőbb igazságszolgáltatás megbosszolja majd magát a sok ezernyi Bacharach tragédiáján... Der unglücklicher Dr. Bacharach...

Amikor egy lánynak nem engedi a bíróság, hogy hozományt kapjon

Színhely: Bécs. Szereplők: egy ortodox apa és annak leánya. A leány szerelmes — egy keresztény fiatal emberbe. Szülők ellenzik a házasságot. A leány akarja. De nem csak ezt akarja, hanem azt is, hogy a vallásos apa, még hozományt is adjon. És perli az apát, hozomány adására. A bíróság döntött. Több fórumon is. Végül most a legfelsőbb fővárosi bíróság is ítél. Hozományt adni nem kell az apának. Így ítél a bíróság és az indokolás érdekes. Tekintettel kell lenni az apa szubjektív érzéseire és álláspontjára, leánya házasságának kérdésében.

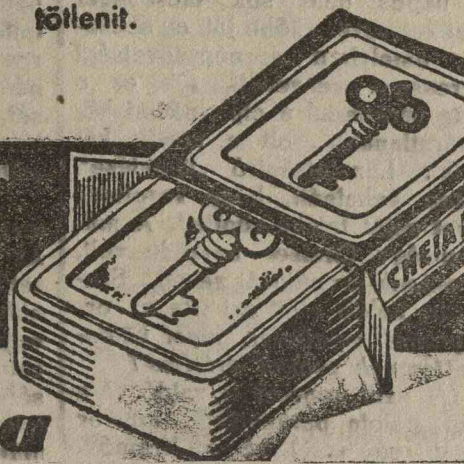
Hja, a szerelem, mondja a nyájas olvasó. Régi mese, új köntösben. Valóban régi mese a szerelem és új szín benne, hogy míg régebben, a „hős” azt mondotta a leánynak,



Sporttal való foglalkozás után

testi megerőltetések után mosakodj mindig alaposan, legjobb ha a kellemesen illatosított „Schicht-Soap” szappannal, amely gyorsan és dúsan habzik, alaposan tisztít és fertőtleníti.

**SCHICHT
SOAP**
AZ ON
SZAPPAN



hogy csak ő és a pénz nem érdekli. Most más világ van. A nemzsidó hősszerelmes azt mondhatja magában: szép ez a kis zsidó lány, de a papa pénze nélkül mitsem ér ez a cudar hackenkreutzos élet. És pereli a leány az apját. De a bíróság tud mérlegelni és ki- mondta, hogy a leányt visszatartani nem lehet, — megszédült. De a pénz fölött, mégis a vallásos ortodox apa diszponál. És nem akar adni, amit nemcsak mi, hanem a bécsi bíróság is megért és méltányol.

Vajjon nem-e vakarja füle tövét, a szerelmes vőlegény, amikor hallja, hogy a jó kis zsidó pénz, nem jön a lányal. Talán talán cherotet fog mondani? És épen ezt akarja az apa is. Aki látja előre leánya szomorú jövőjét. Ami vegyes házasság keretein belül nem lehetett volna boldog: régen sem. Hát még most, amikor a nürnbergi törvények minden kodifikálás nélkül is, uralkodni kezdenek az egész világon, de főleg Ausztriában.

Szerelmi történet: anno 1936 ból ...

Két demonstráció a Népszövetség előtt

Az elmúlt napok nem sok dicsőséget hoztak a Népszövetségre. Előbb jött az abesszin konfliktus, amelyben a népszövetségi eszme nagy vereséget szenvedett. De ez a csapás nem érte váratlanul a diplomáciai köröket. Annál váratlanabb volt a másik két epizód. Az egyik: Lux újságíró „lúntetése” volt, amely abban kulminált, hogy revolvergolyóval, amelyet saját fejébe röpített. A másik váratlan jelenség: Greiser beszéde volt, aki Danzig városának szenátusát vezeti. Szegény zsidó mártír, halála előtt azt írta az orvosoknak: *hagyjanak meghalni, mert különben nincsen tettemnek semmi értelme!*

De még fel sem száradt a zsidó vére a népszövetségi palota parkettjáról, amikor a szószékre lépett, egy igazi, vérbeli kámpós-keresztes antiszemita, Hitler elveinek vallója, a danzigi szenátusi elnök. Élő illusztrációja volt azoknak a szavaknak, amelyeket az öngyilkos mondott. Greiser elnök is „demonstrált” a Népszövetség előtt. De egészen másképpen, mint a zsidó. Ő az asztalra csapott, megvetésének adott kifejezést, a Népszövetséget illetően, azután nyelvét ölögette, mint egy uccakölyök, amikor egy tiszteletreméltó aggasztást csúfol. Talán azt akarta valóban demonstrálni, hogy a náci szemében a Népszövetség nem egyéb, mint tiszteletreméltó agg, akiyel azt tehet, amit akar?

A kiomlott zsidó vért felmosatták a tiszteletreméltó diplomata urak. Az arcukról pedig letörölték azokat a cseppeket, amelyeket Greiser náci vezér freccsentett oda nekik. Sokan azt mondják, a Népszövetségen nem lehet már segíteni. Mások viszont arra emlékeznek, hogy sokkal, de sokkal rosszabb lett volna, ha a Népszövetség nem létezett volna, a háború utáni időkben. Szerinünk a Népszövetségnek fenn kell maradni, mert ha nem: akkor előbb bekövetkezik az a káosz, amely alapjaiban rendíti meg a világot. A milliárdnyi köpködő, nyelvölögető Greiser arra vár csak, hogy meginduljon a világ legrémesebb vérfürdője...

Budapestre utazók figyelmébe!

Orth. kóser penzió Budapest központjában, Andrásy-ut 43. szám Augustus 2-án megnyílik. Modern kényelemmel berendezett ragyogó tiszta szobák, folyóvízzel. Kívánatra diétás konyha. Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos:

Friedman Józsefné (Andrásy-ut 43)
vagy Oradean özy. Strasser Ignátzné
Str. Nicolae Iorga 17 szám alatt.

Orth. kóser étterem megnyílt
Rogaska-Slatinan
(Rohitsch)

Jugoslavia — Vila Ogrisch

Durva demagógia és cinizmus uralkodik mindenenek felett

A nagy háború és a csaknem huszesztendeje tartó háború utáni időszak, és az ezzel járó tengernyi sok szenvedés megbolygatta az emberiség lelki egyensúlyát és a legdurvább demagógia könnyű zsákmányává tette. Aki szemtelenül hazudik, aki legcinikusabban kétszínűsködik: az nyerte meg a játszmát. A világ elfelejtette a politikai komédiásokat ki-nevetni, mégkevésbé elkergetni. A legnyilvánvalóbb és legáláltszóbb hazugságokat nyugodtan végighallgatja és nem tesz semmit, azok elnémlására.

Egy cinikus angol példa.

Az angol a sódházban Gallacher nevű képviselő éles támadást intézett a kormány ellen: azért, mert megvédi a zsidó vagyon és életbiztonságot Palesztinában, (Bár jobban is védhetné!) az arab rablókkal szemben. Azért tesz súlyos szemrehányásokat, mert megsértette az arabság vallási érzékenységét. Azon siránkozik, hogy Jaffában „elismerten szent helyeket megrongáltak”. (Az igazság az, hogy néhány félig rombadőlt arablakta barakkot rombolt le). Azután azt is panaszozza Gallacher képviselő, hogy „az asszonyokat szigorúan kikutatták”. (Az igazság az, hogy bombákat lerestek és találtak náluk). Öreg embereknek nem engedik meg az istentiszteletet látogatását. (Az igazság az, hogy ezek az „öreg emberek” éjnek idején, orvgyilkosságokat követtek el).

Ki ez a Gallacher, ahi az arabok vallási érzékenységét, oly szívzaggatón reklamája? Az angol alsóház egyetlen kommunista képviselője. Annak a pártnak reprezentánsa, amely abban az országban, ahol uralmon van, bezárja a templomokat és klubokat, meg mozikat csinálnak belőlük. Galacher beszélt és az alsóházban senki sem nevetett. Senkisé meg kiáltotta neki oda, hogy csunya kétszínűség, amit művel. És a lapok is hallgattak. Micsoda cinizmus?

Német arcátlanság.

Még egy példa arra, hogy milyen arcátlanul lehet kétszínűsködni:

A berlini Humboldt klubban, a Németországban tanuló külföldiek előtt, a hitlerék fajpolitikai hivatalának vezetője: *Dr. Gross*, előadást tartott a németek zsidópolitikájáról és a zsidó törvényekről.

Ha azt mondjuk, hogy a fajok különbözők: ezzel még nem értékelünk. Ha azt mondjuk, hogy a vegyesházasságokat eltiltjuk: *nem értékelünk*. Mi nem akarjuk, hogy olyan szerencsétlen individuumok szülessenek, akiknek anyja német és apja zsidó, vagy apja német és anyja zsidó és így nem tudják, hogy hova tartozzanak, nincs fajuk és nincs hazájuk.

Tehát a zsidófalók félretereszik a Horst-Wessel himnusz vértől csöpögő kését és a külföldi vendégeknek, finom élvezhető csomagolásban találják fel eszevesztett elgondolásait. És a hallgatók nem nevettek szemükbe, e cinizmus láttára és nem ugrottak fel felháborodottan, otthagynván a hazugságnak ezt a kolosszális méretű megnyilatkozását.

A »Prager Presse« farizeuskodása.

A »Prager Presse«, amely a csehszlovák kormány német hivatalosa, Jabotinszky prágai beszédével kapcsolatban polemizál, a zsidó vezérrel és olyan végkonkluzióra jut, amely távol áll Jabotinszkitól is és távol áll még inkább a zsidó államgondolattól. Azt írja ez a különben jól szerkesztett lap, hogy Jabotinszky beszédéből mintha a nemzetközi béke megbontását olvasná ki. Többek között így végzi elmeffuttatását:

Minden tiszteletünk a palesztinai zsidó államgondolat iránt, minden tiszteletünk a világ népeinek szabadság gondolatával szemben, de tudjuk azt is, hogy sokszor ezeket a gondolatokat csak háborúk indításával lehet megvalósítani. A világ pedig — valószínűleg — nem fog egy kis világháborút kezdeményezni Palesztina miatt.

Igy ír a Prager Presse. Holott jól tudja, hogy amit a zsidók követelnek, az nem több, mint amennyit a világ 52 népszövetségi állama már San Remóban megszavazott. Nem kell

ehez a kis zsidó országhoz „egy kis világháború” sem. Bár tudjuk, hogy sok állam létét köszönheti egy „nagy világháborúnak”, olyan követelők nem vagyunk, hogy Palesztináért, az ottani és a világ 16 milliárdnyi zsidóságaért és annak nyugalmaért összevesszük a népek millióit. De nem is szükséges ehez, még egy „kis világháború” sem, még egy ict-picike sem, csak az, hogy a nagyhatalmak állják szavukat, nem olyan perfidül, ahogy ezt Abesszinia esetében tették. Nekünk nem kell semmi más, csak egy kis zuga a világnak, ahova üldözöttségkor meghúzódhatunk, ahol kiélhetjük népi életünket.

Nem kell ezért a »Prager Presse«-nek sem farizeuskodni. De különben is, minek sokat magyarázni. Menjen el a lapszerkesztő ur, a csehszlovák köztársaság „felszabadító” elnökéhez Masarykhoz és a mostanihoz Beneshez, azok jól tudják a Palesztina kérdés lényegét és ne írjon sem többet, sem kevesebbet, mint amit azok mondanak.

Nekünk elég annyi is. A kétszínűséget hagyja másnak. Amugy is elég álnokság uralja a világot. Épen elég! ...

Ki volt Lux István és hová lettek öngyilkossága előtt írt levelei?

A világsajtó még mindig foglalkozik a genfi Népszövetség előtt öngyilkossá lett Lux István személyével és tragikus életével. Többek között megírják, hogy Malacka nevű községben született 1888-ban. Két évtizedig Németországban élt, mint színházi rendező és író. Amikor 1933-ban Hitler uralomra került elhagyta Németországot és feleségével és gyermekével Prágába költözött. Halála után megírják róla, hogy ideálisan szép és harmónikus magán és családi életet folytatott. Barátai becsülték mintaszerű becsületességét, metodikus gondolkodásmódját és művészi képességeit. A háború alatt súlyosan megsebesült és utána Németországba került, ahol írásával szép és biztos jövedelmet biztosított magának. Amióta Prágába került, viszont nagyon nehezen élt, küzdött a mindennapi kenyeréért. Genfi tette nagyon megdöbbentette családját és barátait. Feleségének annyi pénze sem volt, hogy odautazhasson. Kikölcsezőzte az utiköltséget, de férjét már nem találta életben.

Lux önként választotta a halált, hogy figyelmeztesse Európát a zsidóság szomorú helyzetére és a németek tetteire. Őt levelet hagyott hátra. A Népszövetséghez intézett sorait nem hozzák nyilvánosságra, mert a hírek szerint, nem akarják Németország érzékenységét sérteni. A másik négy címzett, Edward angol király, Eden angol külügyminiszter, a Times és Manchester Guardian angol lapok szerkesztői voltak. Eddig még egyetlen egy levél sem jelent meg. Szegény Lux életét áldozta azért, hogy a leveleire megdöbbenjen a világ és nem érhesse el, mert levelei „el-tűntek”. Ugyálszik, egy halott utolsó kívánságai sem elegendők ahhoz, hogy felébressze Európa alvó lelkiismeretét.

— Zágrábi opera előadta a Dybuk operát. Beograd. Néhány nappal ezelőtt a zágrábi operában előadták Ludovico Rocco olasz komponista zenéjével, a Dybuk operát. Az operát úgy a sajtó, mint a közönség szívesen fogadta. A komponistát többször hívták a lámpák elé, aki egyenesen Rómából érkezett a premierre. A dirigens *Julis Erlich* volt, aki nemrég érkezett vissza Amerikából és Beogradban nagy sikerrel vezényelte többek között az „Aida”-t is.

Berkovitsné orth kóser vendéglője
Oradea-ról augusztus elején
Bucuresti-ben,
Str. Lipsani 7. sz. alatt nyílik meg.

Párisi riport

Verdier: Páris hercegérseke, Boegner: a protestánsok vezére, Weil Julien: Páris főrabijja

A három egyház összefogása — legyőzi a francia postaügyi minisztert. Franciaországban nem lehet komoly talaja az antiszemitizmusnak.

Páris. Egy esztendeje annak, hogy megalkult Párisban egy igen érdekes egyesület. Címe: „Hithű polgárok egyesülése”. De ne értsük félre, nem egészen fedi a fogalmat ez a szó: „hithű”, hanem inkább az volna helyesebb, ha azt írjuk, hogy „hithűhöz hű” polgárok egyesülése. Katholikusok, protestánsok és zsidók együtt szervezték meg ezt és a zsidó vezető körök azonnal felkarolták.

Julius Weil, Páris főrabijja, már a múlt évi Jom-Kippurkor a rue de la Victoire nagytemplomban felhívta figyelmét a hívek ezreinek, erre az egyesülésre, amely szerinte arra hivatott, hogy az emberi morált minél magasabbra fejlessze.

A véletlen úgy akarta, hogy akkor jöngem is jelen voltam és amikor ezeket a szavakat hallottam, akaratlanul is a Duna-medencében lévő országokra gondoltam, ahol nem olyan megértők az emberek. A francia zsidók nem is voltak nagyon meglepve, amikor az összefogásról értesültek, mert valahogy ily az atmoszféra olyan, hogy nem állanak az emberek oly adózó gyűlölettel egymással szemben, ha másképpen is imádják az Urat. Emlékezhetünk Herriot kamarai beszédére is, amikor Blumot támadta Xavier Vallat. *Mi nem ismerünk mást, csak franciákat, akárhogy is higgyék az Istent... hangzottak Herriot szavai...*

Hogyan alakult meg ez az egyesület?

Anyira érdekelt az ügy, hogy utánajárjam annak, vajjon hogyan alakulhat meg egy ilyen egyesülés a Fény Városában? Hármán voltak ők, akiket az összefogás szent eszméje hevített. Az egyik: Dupont Moritz volt, a katolikus. A másik: Cohen Eduard a zsidó. A harmadik: Lauga János, a protestáns lelkész. Összeültek, azzal a céllal, hogy a három vallás híveit, egy táborba gyűjtsék.

Három nagy lélek, akik túl néztek a napi politika efemer értékű megnyilatkozásain és

együtt dolgoznak, a vallások tekintélyének megóvása érdekében.

céljukká lükték, a nagy emberi összefogást. Megkérdeztem Dupont a katolikusokat:

— Ön tudja, hogy a katolikus egyház nem ellensége a többi egyháznak. Kezdeiben nem is számítottunk ilyen sikerre. Főleg arra nem, hogy az egyházak, bizonyos mértékben hivatalosan is támogassák fogják eszménket. Így Weil főrabij kizárólag egyéni csatlakozását jelentette be a mozgalomhoz. Azután jött Boegner lelkész, aki a protestáns egyházak elnöke: szintén egyéni csatlakozással. Egy szép napon — talán a véletlen sors szeszélye akarta így — a párisi katolikus érsek, Verdier kardinális is lecsatlakozott a mozgalomhoz.

Miben áll működésük? Első nagy sikerük.

Körülbelül az év elején, amikor szintén kormányválság volt Franciaországban, a postaügyi miniszter betiltotta a vallási tárgyú előadásokat a rádióban. Tekintettel arra, hogy mindhárom egyházat súlyosan érintette a tilalmi rendelet, hiszen a rádió hatalmas propagandisztikus ereje kétségtelen, akcióba lépett, a „Hithű polgárok egyesülése”. Alapítóinak tanácsára, közös levélben illetőleg memorandumban kérték a kormányt, hogy semmisítse meg a miniszter rendelkezését. A három egyház feje együttesen interveniált, hogy kérésük meghallgatásra találjon. És tervük sikerült, céljérték, ma már megint lehet vallási előadásokat tartani a francia állami rádióleadóban.

Ma már sokezer tagja van a szervezetnek, nívós folyóiratuk. Rendszeres összejeveleteket tartanak, ahol megtárgyalják a legaktuálisabb szociális és kulturális kérdéseket és rendszerint egyöntetű határozatokkal hoznak, amelyet a társadalom tekintélyes hányada örömmel fogad. *Érdekes, hogy Franciaországban tudott gyökeret verni ez a szervezet, abban az országban, amely hosszú időn át, a legnagyobb eldorádója volt az ateista*

Sós Ferdinánd

diplomás optikus

Értesíti a n. é. közönséget, hogy a mai kor követelményeinek minden tekintetben megfelelő, modernül berendezett és dús felszerelt optikai üzletét Oradea, Piața Reg. Maria 3 alatt

megnyitotta

szervezkedésnek, most pedig példát mutat a világnak aravonatközöleg, hogy tolerancia tekintetében, legelső és legnagyobb népe a világnak. Az igazi lelkek mélyéből fakadó liberálisizmusnak örök hazája Franciaország. Hiába jelennek meg a konkolyhíntők, akik, különböző német pénzen táplált röpiratokat adnak ki, „le a nemzetközi zsidó szabadkőműves hatalommal” jellege alatt üzük méregkeverő játékaikat, azért végeredményben az antiszemitizmusnak komoly talaja nincsen.

Bár csak a Duna medencében lévő országok és népek volnának oly megértők és ráeszmélnének arra, hogy olyan világ katalizmát lehetne megérettel elérni, amely ha a méregkeverők terve sikerül, talán örökre alássa az emberiség jobb jövőjét.

Kemény Árpád (Páris).

— Az oradeai zsidó árvagondozó tanoncotthonában több hely megüresedett, felkérjük mindazokat a szülőket, akik gyermekeiket ipari pályára akarják adni és a tanoncotthonba felvételt óhajtják, ez iránti kérvényeiket a tanoncotthon irodájába: Oradea str. Alexandri 27. benyújtani szíveskedjenek. A kérvényhez melléklendő: születési, román állampolgársági és iskolai végzettségről szóló bizonyítványt. A kérvényben megemlítendő, hogy milyen szakmai kiképzést kíván. Árvagondozó Tanoncotthon Bizottsága.

— Aki jól akar étkezni, keresse fel Bucureștiben, Str. Emigratului 8 szám alatt, a Târgul Lapuşról elszármazott Herskovits Samu orth. kóser vendéglőjét.

Chmielnicky véres pogromai

Csaknem háromszáz esztendeje annak, hogy a harmincéves háború korszaka negyedikmillió zsidó halálát okozta Lengyelországban. Most, ezekben a gyászos hetekben emlékeztünk kell ezekre az eseményekre, mert Tammuz havában nagyon sok gyászos esemény történt annak idején. Lengyelország akkor hanyatlott le végképpen és földje martalóc hordák szabad prédája volt. De mindezekon felül, a zsidók végtelen tragédia sorozata volt ez a korszak, amely 1648-ban kezdődött és ez a korszak, amely 1655-ig. Ekkor törték be a kozákok, tatárok, oroszok a lengyelek földjére és akkor jött a svéd hadsereg is, hogy hódító útjában a lengyel földet is végigparitázza.

Különleges epochát jelent ez a korszak a lengyel zsidóság történetében. Ekkortól számíthatjuk a lengyel zsidóság hanyatlását, amely akkoriban szellemi életének zenitjén állott. A akkoriban tudományok reneszánsza volt ez a korszak, amikor a zsidó ifjuság tízezrel kizárólag a hittudománnyal foglalkoztak. Akkor kezdődött a kabbalisztikus tudomány elterjedése is.

A század kezdete óta elégedetlenkedtek a kozákok, akiket mértéktelenül kizsákmányoltak a lengyel nemesek. De ezeknek volt hozzá elég eszük, hogy az összes jobbágykinzó eszközöket a zsidóknak adták bérbe, úgy hogy a gyűlölet a zsidókkal szemben nyilvánult meg elsősorban, 1648-ban nyílt lázadásra fajult a kozákok elégedetlensége. A lengyelek könnyelműek, megbízhatatlanok, gondatlanok voltak és a zsidók józansága, lakosságuk ellensúlyozta ezeket a káros tulaj-

donságokat. A zsidóság szoros kapcsolatokat tartott fenn a lengyel nemességgel. Finasztorozója, tanácsadója volt, de amikor bekövetkeztek a pogromok, akkor a lengyel nemesség volt az első, amely cserben hagyta a zsidókat, akikről annyi haszna volt és akiket számításból a gyűlölet céltáblájává tett.

A Dnyeper alsó folyásánál, meg a Fekete tenger északi partján, a krimi tatárok közelében gyarmatok keletkeztek, amelyeket azok az elmenekült jobbágyok, fegyencek, kalandorok, parasztok, nemesek alkottak, akik odahaza Lengyelországban üldözöltek voltak. Ez a csőcselék lett magva annak a kozákhordának, amely a porogi néven azután tűzbe vérbe fullasztotta a lengyelek földjét és a zsidóság kiirtója lett.

Báthori István és III. Zsigmond királyok felhasználták ezeket a hordákat a krimi tatárok ellen és más hadivállalkozásaikhoz. Ezért katonák lettek, akiket hetmanjuk vezetett. Legerősebbek Bogdan Chmielnicki hetman alatt lettek, akkor élték fénykorukat. Hatalmas hadseregbe tömörültek és támadták a zilált és széjjelhuzó lengyel hadsereget. A hadjáratnak legnagyobb és legtragikusabb áldozatai az ukrainai és podolai zsidók voltak. Előbb a Dnyeper baloldali részét pusztították, majd amikor a zsidók a folyam jobboldalán lévő erődítésekbe szorultak, akkor ott kezdtek irtó hadjáratukat. Példátlan vérengzés volt ez, ahol virágzó zsidó községek egyik napról a másikra kihaltak, felégetett pusztasággá lettek.

Egyik legnagyobb pogrom Niemerov városában volt, ahol körülbelül tízezer zsidó lakott, akiket a nemesekkel és polgárokkal együtt

legyilkoltak a kozákok. 1648 július 10-én (Tammuz 20-án) történt ez. Azután Tulcynban, ahol a nemesek elárulták a zsidókat, s lemészárolták őket. Polonneban ezernyi zsidó halt meg. Wladimir, Kovel, Brest, Pinsk községek pernye és hamu lettek. Azután a lembergi zsidó negyedet pusztították el. Chmielnicky azt követelte a lembergi magisztrátustól, hogy adják ki a városban lakó zsidókat, gyerekekkel, asszonyokkal együtt. Ezt megtagadták azáltal, hogy „a zsidók a király tulajdonát képezik, azonkívül minden kiadásunkat fedezik”. Ezeket ki tudták nagy pénzeken váltani, akik azután Lublin felé haladtak.

Évről-évre betörték a kozákok a lengyel területre s mindenkor más és más városokat és falvakat pusztítottak el. Pánikszzerűen kezdtek a zsidók elmenekülni az országból és Cseh Morvaországok, Németország és Magyarország felé vették útjukat. De sokan gyűltek össze Krakko, Kalis, Lissa, Sandomir környékére. De itt sem volt nyugalom. 1655-ben újból betörték a kozákhordák és pusztítottak egészen Vilnájig, ahol szintén a legvéresebb pogromok közepette irtották szegény zsidó testvéreinket. Smolensk, Vitebsk, Plock és Mohilew városokban résztvevett a zsidóság a városok védelmében, de a lengyelek mindig cserben hagyták őket, saját bőrük megmentése érdekében. Miközben Chmielnicky három csapata rombolt és pusztított, addig az orosz csapatok megszállták az ország északi részét, de nyugatra nem mehettek, mert közben a svédek is betörték az országba és annak nyugati részén ezek romboltak. Rövid idő alatt elfoglalták Varsót, Posent, Krakkot stb. A

Az ardeali orth. hitközség égisze alatt

Hatalmas fejlődés előtt állanak a román főváros vallásos zsidóságának egyesült hitközségei

Uj főrabbit választ București orthodox zsidósága. — Minden valószínűség szerint dr. Krausz Mór baia-marei főrabbit választják meg.

București. Energia a természetben nem vész el. Ez régi sarkigazság és ha a zsidó vallási élelre átranzitoráljuk ezt a lézist, akkor csak megerősítését látjuk ennek az energiaelméletnek. Ardealban az utóbbi évtizedben bizonyos dekadencia lett urrá az áskénáz mentalitású zsidóság körében. Egyrészt a chassidizmus előretörése, másrészt az áskénáz zsidóság belső surlódása, olyan irányba vitték az ardeali orthodox zsidóság tömegeit, amelyről — sajnos — nem sok jó jelentenivalónk volt és nincsen most sem. A Közponitroda körül harcok, az egyes nagy hitközségek belső egyenetlenséggel, destruáló hatással voltak a zsidó közéletre. Folytonos erkölcsi és anyagi csapások érték az ardeali, különben rendkívül értékekkel rendelkező zsidóságot és úgy látszott, hogy bizonyos dekadencia fogja jellemezni az áskénáz zsidó fejlődés eladdig egyenes vonalát.

Már több ízben írtunk arról, hogy számos kiváló, áldozatkész és minden tekintetben értékes zsidó egyéniség került az ország fővárosába. Az utolsó évtizedben folyton újabb zsidó tömegek gravitáltak București felé, ahol lassankint, egy minden tekintetben értékes és zsidó ügyért végtelen nagy lelkesedéssel rendelkező zsidóság helyezkedett el. És ami még dicséretre méltóbb, ez a zsidó réteg, ellentétben, a sokszor más relációban tapasztalt szokásoktól, nem azon mesterkedett, hogy minél előbb elmerüljön a világáros zsidótlán légkörében, hanem éppen ellenkezőleg, új irányt, új lendületet mutatott a román főváros, orthodox zsidó szempontjából nem tulságosan hálás talaján élő zsidóságnak. Míg más országokban, az ehhez hasonló helyzetben levő, az illető országok fővárosa felé gravitáló zsidóság, elmerülni igyekezett, addig nálunk, egy virágzó oázis és zöldelő termékeny sziget lett az ardeali zsidóság, amely példát mutat a más mentalitású ókirályságbeli zsidóságnak. És ez a fejlődésben rapidan előrehaladó zsidóság nem állott meg annál a néhány áldozatkész férfinál, akik alapítói és lelkes támogatói voltak kezdetben a bucurești orthodox

svédek sem voltak jobbak és ők is véresen üldözték a zsidóságot. Kirabolták őket és felégették a zsidólakta negyedeket.

De még ezzel sem felt meg színültig az örömpohár. A sokéves orosz és svéd okkupáció után a lengyel király hadal, az osztrákok és poroszok támogatásával az országot kezdték visszafoglalni, akkor ők kezdék üldözní a zsidókat azon a címen, hogy „árulók” voltak. Krakkóban és Posenben elkonfiskálták zsinagógáikat és odaajándékozták a dominikánusoknak és más szerzeteseknek. Még az olival (1660-ban) és az andrussovi (1667-ben) kötött békék sem hoztak nyugalmat a lengyel zsidóságra és tovább folytatódott az üldözés, amely egészen a XVIII. századig tartott.

A lengyel zsidóság százezret pusztultak el keserves üldözések között, nem volt más választásuk, mint vagy felvenni a keresztiséget, vagy mártírhalált halni. S valahogy mindég úgy alakult a kegyetlen sors forgandósága, hogy rendszerint Tammuz havát írták, amikor a legvéresebb napok következtek. Anyagilag és erkölcsileg rettentően tönkrement a lengyel zsidóság. Ezért menekültek a misztikumok ideig óráig nyugalmat jelentő birodalmába, majd pedig egyrészt elemekültek Európa nyugati részeibe, ahol rendkívül sok hitközségeket alapítottak és a talmudikus tudományok terjesztői lettek.

A zsidó történelem legvéresebb lapjai voltak a Chmelnicky hetman rémnapi és a „három hét” szomorú napjában emlékezzünk százezernyi zsidó testvérünkre, akiknek ártatlanul kiontott vére az ég felé kiált.

hitközségnek. Sőt, mindig újabb és újabb rétegeket hódított meg ez az irányzat. De nemcsak azokat, akik Ardealból kerültek oda, hanem az egészen új és szokatlan szellem megtermékenyítőleg hatott a benszüllött vallásos zsidóságra is. Ők ezt nem ismerték. Nem tudták azt, hogy lehet kultúremler, jó módu európeér az is, aki ragaszkodik a kóserhez, szombatot tart és a zsidó vallás alapvető tetteit igenli. Ezt a harmónikus összekapcsolódását, a rátermelt üzletembernek, az intellektuelnek, a hitéhez hű zsidóval — most tanulták meg ismerni és becsülni.

Igy történt aztán, amire cikkünk elején írtunk, hogy az az energia, amely ugylátszott már, hogy elveszőben van Ardealban, ujult erővel támadt fel Bucureștiiben. Ma már ott tartunk, hogy ez a rezervált lököerő arra lesz idővel hivatott, hogy kirántsa a kátyuba jutott ardeali zsidóságot és utmutatással, elfoglalja azt a helyet az ország zsidósága körében, amelyet helyzeténél fogva megérdemel. Új és értékes energia halmozódik fel, mondhatjuk, akumulálódik Bucureștiiben, amely később még többet és nagyobbat fog tudni alkotni.

A bucurești hitközség főrabbit választ.

Fentiek előrebocsájtása után nézzük közelebbről a bucurești hitközség helyzetét. Kétségtelen tény, hogy régebbi idő óta hiányzik a vallás szellemi vezére közülük és most, hogy a régi București vallásos zsidóság főrabbija, a megboldogult Schorr, néhány héttel ezelőtt elhunyt, soradöntő elhatározás elé került az orthodox hitközség. Eddig az ardeali zsidók nem tudtak teljesen összekapcsolódni az ó királyságbeliekkel, mert a megboldogult főrabbit nem értették meg teljesen az itteniek és ő sem az ardeali mentalitást.

Nagy gond és felelősség háramlott az ardeali zsidóság két vezéregyéniségére: Weiss Jenő és Winkler Mór elnökökre. Meg kell találni azt a megoldást, amely a köz érdekét szolgálja, biztosítja az abszolút orthodox jellegét és mégis alkalmas arra is, hogy összekapcsolja a különböző árnyalatokat is. Ma már az ugynevezett Schorr-féle hitközség is csatlakozott az ardeali hitközséghez és még számos kisebb imagegyesület is kijelentelte készségét a tömörüléshez.

Természetesen mindenféle intervenciók történtek olyirányba, hogy befolyásolják a vezetés elhatározását. De ők, csak legjobb meggyőződésükre hallgattak és így történt, hogy meghívták

Dr. Krausz Mór baia-marei főrabbit,

akit kiszemeltek a bucurești i főrabbi állásra. Krausz főrabbi, akit egy nemrég megüresedett ardeali nagy hitközség főrabbi székének betöltésénél is kombinációba hoztak, Bucureștibe vendégszónoklatot tartott az elmúlt szombaton. Óriási sikere volt a beszédnek, majd ugyanazon délután, a Schorr-féle templomban tartott nagy dróssót, ahol Ellenbogen elnökkel az élén, szintén nagy ünneplésben volt része.

Az általános vélemény szerint, több mint valószínű, hogy Krausz Mór baia-marei főrabbi lesz București orthodox főrabbija. Természetesen a főrabbi szék betöltése egészen új etapot jelent majd a hitközség életében. Lesz egy újabb kohézionális erő és nem kétséges, hogy működése hatással lesz az egész ardeali zsidóságra is.

Kétségtelen, hogy nagy jövő előtt áll a bucurești-i hitközség és az egész orthodoxia feszült figyelemmel és nagy szeretettel figyeli azt a konstruktív munkát, amely korszakos jelentőségű lesz a romániai zsidóság jövő történelme szempontjából.

A nő a teremtés koronája

Már évezredekkel ezelőtt csodálták a nőt, mint a teremtés koronáját. Nagy alkotók, művészek festették meg a nő isteni kápmását, nagy költők énekelték meg csodás szép szavakkal az isteni nőt. Mindig, minden koron át ezt csakis szépségének, finom lelki érzékének köszönhetle s főleg zavartalan egészségének és a női életműködésre annyira fontos mirigy-életrendszer hibátlan folyamatának.

A nő a teremtés és mikrokozmosz megteremtője, az anyalstenség kultusz hordozója s így nagyon fontos szerepet tölt be a nő az emberiség világegyetemében s éppen ezért nagyon kell vigyázni az egészségére.

A nemrégiben felfedezett s forgalomba hozott amerikai „Menoklin” a női mirigyéletrendszer zavaraiiban, mint a nők havi görcsös panaszai, változó évek idegzavarai, migrén, hevülések, ingerlékenység, fejfájás, álmatlanság, stb. . . olyan meglepő eredményeket adott, amilyent semmi eddigi gyógyszerrel elérni nem tudtak, mert a „Menoklin” nemcsak csillapítólag hat, hanem a betegség okát szünteti meg.

Vidékre 125 lei uánvétellel küld Császár Ernő gyógyszerészre, București, Calea Victoriei 124.

— Zsidóellenes tüntetések Algirban.

Páris. Algír különböző helységeiben, így Oranban — utóbbi város híressé vált a két év előtt ott lefolyt pogrommal kapcsolatban — az utóbbi napokban zsidóellenes megnyilatkozások történtek, amelyeknél az arab lakosság megtámadta a zsidókat. A legsúlyosabb kilengések Bu-Saada-ban történtek, ahol egy zsidót megölték az arabok. Egy földinspektor volt az illető, aki egy zsidó és arab összetűzésnél, egy arabot leütött. Erre a rendőrség letartóztatta és be akarta kísélni a rendőrségre. Utközben egy arab csoport megtámadta a rendőröket és hirtelen átúgták az illető torkát. Oranban több lámadást kíséreltek meg a zsidó városrészt ellen, mire azt katonai felügyelet és ellenőrzés alá helyezték. Egy itt történt összetűzésnél egy arab meghalt, két francia katona megsebesült. Constantine-ben, erőteljes zsidóellenes megnyilatkozások voltak. A tüntetések kezdetén a zsidók tüntettek az olfani gimnázium egyik tanára ellen, aki a Crix de Feu (Tűzkereszt) szervezet egyik vezére és erősen zsidóellenes propagandát folytat. — A nyugtalanság gyökere abban keresendő, hogy igen súlyosak a gazdasági viszonyok és nagy az elégedetlenség a munkaviszonyok miatt. Kihatással van a helyzetre, a palesztinai arab megmozdulás is. A palesztinai minta szerint, az arabok nyomást akarnak gyakorolni a kormányra, oly irányban, hogy javítson a súlyos helyzeten és bizonyos gazdasági intézkedéseket tegyen meg. A francia sajtó azt követeli a kormánytól, hogy ne csak a nyugtalanságot törje le hatalmi szóval, hanem a dolgok gyökeréig hatoljon és felültenül javítson a súlyos helyzeten, hogy ezzel kivegye a talajt, a lázító arabok alól.

Végzett héber-román pedagógusnő nyári szünidőre jobb zsidó családhoz ajánlik. Cím a kiadóban.

A lábizzadás ellen biztos szer a Csanda-féle „PODEOL”

A lábviz után a lábat bepodolozva, azonnal megszűnik a legerősebb lábizzadás, égető érzés, pöfedség. A kisebzt lábat meggyógyítja, a bőrt puhán tartja, a járást végtelen könnyíti, szagtalanít.

Kapható: gyógyszerárban és drogériában.

Készíti Csanda gyógyszerár, Oradea.

HIREK

„Népünk” cikkeinek utánnomását csakis a forrás megjelölésével engedjük meg.

Naptár 5696

Péntek Tammuz: 27, július 17.

Szombat: Tammuz: 28, július 18 2: שבת

Heti szidra: שבת שמעו

Heti hafióra: שמוע דבר ה

Szombat kezdete:

üzel bezárás 8.00.

gyertyagyújtás 8.10.

Istentisztelet kezdete 8.20.

Szombat befejezése 9.15.

Ros Chodes bentsolás.

Ros-Chodes Av. hétfőn július 20-án.

A zsidó világtkongresszus és a lengyel zsidóság

Irta: Dr. Henrik Rosmarin, volt sejmképviselő, a Zsidó Világtkongresszus executiv komitéjének tagja.

A zsidó világtkongresszus iránti érdeklődés napról napra fokozódik. Sokat irnak, sokat beszélnek, de még többet remélnek a zsidó világtkongresszusiól. A zsidó sajtó kezdetben meglehetősen hidegen fogadta az eszmét, de lassankint felmelegedett iránta és ma már intenzíven foglalkozik a kérdéssel.

Hogyan áll a helyzet Lengyelországban a kongresszust illetően?

Nemcsak lokális szempontból jelentős a lengyel zsidóság állásfoglalása ebben a kérdésben. Világmértékkel mérve fontos az, hogy a lengyel zsidóság miképpen foglal állást ebben a kérdésben. A kongresszus kezdeményezői már az első pillanatokban kimondták, hogy két ország állásfoglalása lényeges ebben a kérdésben. Az egyik: Amerika, a másik: Lengyelország. Részben azért, mert ez a két ország foglalja magában a zsidóság többségét a világon. De a két közül is Lengyelország szerepe még jelentősebb, mert a világtkongresszus kihatásaiban nagyobb fontossággal bír, mint Amerika, vagy más ország.

Nekünk, lengyelországi zsidóknak, nincs jogunk sokat és mindenfélét összeírni és beszélni a kongresszussal kapcsolatban, ahogy azt amerikai testvéreink teszik. A mi számunkra nem jelent ez a kongresszus csupán egy nagyszabású manifesztációt, nekünk egy instrumentumot kell reprezentálnunk, amely minden időben rendelkezésünkre áll. Jellemző arra, hogy mennyire átértékelték ennek fontosságát már azok is, akik különben talán ellene volnának a kongresszussal, hogy ebből elhatározásukat folyton kitolják és valószínűleg nem is fogják nyíltan fellépni mint elleniek. Sőt valószínűnek látszik, hogy az utolsó pillanatban nyíltan csatlakozni is fognak a kongresszus hívéhez. Amint írta is egyik lengyel író: „A világ zsidóságának összefogása olyan vízió, amelynek varázsa alól senki sem vonhatja ki magát”.

Ha ez az idézet nem is vonatkozik a világ valamennyi államában élő valamennyi zsidójára, de kétségtelen, hogy a lengyel zsidóságra minden tekintetben vonatkozik.

Az a kezdeményező csoport, amelynek én is tagja vagyok, minden lehétől elkövetett, hogy a lengyel zsidóság legszélesebb rétegeiben is megismerjék világtkongresszus célkitűzéseit. A világtkongresszus, a lengyel zsidó tömegekben rendkívül népszerű. Ezen a téren határozott aktívumot tudunk felmutatni és csak azt kívánjuk, hogy báresak a többi országokban is hasonló lelkesedéssel fogadják a világtkongresszus eszméjét. Nekünk sikerült egy lengyel egységfrontot megteremtteni. Ez magában foglalja az összes pártokat és szervezeteket, legyenek azok politikaiak vagy gazdaságiak. Még az Aguda is hozzácsatlakozott a mozgalomhoz, holott más országokban nem csatlakoztak hozzá. Bár az utóbbi időben hallatszottak

hangok amelyek szerint a lengyelországi Aguda is megpróbálja semlegesíteni magát ebben a kérdésben, azonban tekintettel a világtkongresszusi eszme nagy népszerűségére, amelyet kivívott magának agudista körökben is, remélni lehet, teljes támogatásukat. Annál is inkább fontos ez, mert ha az összes országokbeli Aguda csoportok lecsatlakoznak, akkor minden árnyalat képviselve lesz, a szocialistáktól agudistákig.

Nagy előkészítő munkánkat nagyjából már bevégeztük. Most már a praktikus előkészítő munkálatok folynak. Minden igyekezetünkkel azon leszünk, hogy megfelelő visszhangot keltsen ez a világtösszefogás, kifelé és befelé egyaránt. A lengyel zsidóság egységesen kell elmenjen erre a nagy aeropagra, annál is inkább, mert tudatában vagyunk jelentőségének. Tőlünk kell kiinduljon a jelző az egész világra:

Az első zsidó világtkongresszus összehívását minden erővel támogatni legfőbb kötelességünk.

Divatselymek, komplé- és ruha-különlegességek, vásznak, buretek és férfiing dejalinek olcsó,

szolid, szabott árak mellett

Kertész Divatáruházban, Oradea,

Regina Maria-tér 1.

— Ausztrália volt főkörmányzójának ünneplése. London. Július 30-án este nagyszabású ünnepi bankettet rendeztek Sir Isaacs Isaacs tiszteletére, aki Ausztrália zsidó származású főkörmányzója volt. A bankettet az Order of Ancient Maccabeans rendezte. Sir Herbert Sámuel volt az ünnepi bankett szónoka, aki a volt főkörmányzó érdemeit hangsúlyozta ki beszédében. Azt is kiemelte, hogy amikor Ausztráliában született férfiak közül keresek főkörmányzót, akkor csak két ember jöhetett számításba. Sir Isaacs és Sir John Monash (Aki a világháborúban, az entente egyik kiváló hadvezére volt). A volt főkörmányzó megköszönte az ünneplést és emlékezett a Maccabeans egyik régebbi ülésére, amelyen Sir Rufus Isaacs, a későbbi Lord Reading elnökölt, az a zsidó, aki példát mutatott arra, hogy egy zsidó nem állhat hazafiságban semmivel sem hátrább, mint más polgártársa. Herbert Sámuel a birodalom nagy prokonzulának nevezte az ünneplést. A dominionok miniszterének államtitkára Marquis os Hartington beszédében arra emlékezett, hogy Sir Isaacs volt egyike azoknak, akik Ausztrália alkotmányát megszövegezték. Azzal fejezte be beszédét, hogy Anglia mindég fog gondoskodni a jogról és igazságról. Felköszöntötték még Mac Farland, Marquis of Reading, Lord Wright, aki Új Zéland kormányzója, végül Sir Mitch el Myers, aki Herbert Sámuel tiszteletére fel. Lord Chancellor, Birdwood tábornagy írásban mentették ki távollmaradásukat a bankettől, amely az angol közéletben nagy feltűnést keltett.

— Görögországi hírek. Saloniki. II. György görög király, aki Macedoniában hosszabb utat tett, Salonikiba érkezett, ahol a legutóbbi péntekes istentiszteleten is részt vett. A zsidó üzlet, tekintettel a királylátogatásra, már délután öt órakor bezártak. A templom körül tízezer főnyi zsidó tömeg gyűlt össze, hogy üdvözöljék a királyt. A zsidó iskolák növendékei sorfalat állítottak. Dr. Zur Koretz főrabbi üdvözlő beszédet tartott, a husz percig tartó istentiszteleten, amelyben a zsidóság szeretetét tolmácsolta. A templom gyönyörűen fel volt díszítve szőnyegekkel és virággal. A király megköszönte a saloniki zsidóság hódolatát. — Ugyancsak Salonikiból jelentik: Az itteni egyetlen judaisztikai tanszékét eddig Lazare Belleli nevű korfui professzor töltötte be, aki most elérvén a korhatárt, nyugalomba vonult. Helyette Dr. Zwi Koretz főrabbi jelölték a tanszékre, akit Louvaris közoktatásügyi miniszter, aki a király kíséretében volt, ebbeli minőségben szívélyesen üdvözölt és sok szerencsét kívánt neki.

Rendkívül fontos minden nőre nézve...

hogy arca tiszta, fiatalos és üde legyen. Öröm a nő élete, ha a férfiak megbámulják, ugyanakkor szívesen veszik ha nőtársa szépsége miatt irigykedik rá. Mindezt ma már elérhető Ön is, hölgyem, hogyha a krémek közül, a Floreal krémet használja. A Floreal 1. számú fényvédő krém a Floreal fényvédő puder alá napra az arcnak üde, fiatalos külsőt kölcsönöz és megakadályozza fényvédő tartalmánál fogva a szeplők kijövetelét.

A Floreal 2. számú krém éjszakai használatra szeplős, pattanásos, májfoltos arcoknak a tökéletes rendbehozására szolgál, amely 10 napi használat után bámulatos eredményt biztosít.

A Floreal krém tégelyenként 40 lei, puder 30, 50, 90 lei. A Floreal-cikkek fölerakata Pap Drugueri, B dul Regele Ferdinand 9. Naponta postai szétküldés.

— Nyugtalanság a francia zsidóság körében az antiszemita megnyilatkozások miatt. Páris. Az antiszemita propaganda erősödése érezhető. Számos összejövetel volt eddig is, s főleg az északafrikai zsidóellenes tüntetések okoznak gondokat a párisi zsidóságnak. Érdekes, hogy jelenleg nem a bevándorolt zsidók ellen irányul a szervezett ellenszenv, hanem a benszüllött, régi francia zsidók ellen. — A francia zsidóság nem lépett fel egységesen az antiszemita megnyilvánulásokkal szemben és a hivatalos szervek eddig hallgatólag tudomásul vették a megnyilatkozásokat. A legnagyobb asszimiláns szervezet, az „Union Patriotique des Israélites Francaises” felhívást bocsájtott ki, amelyben azt írják, hogy az izraelita vallású franciák legelső sorban a nemzeti (francia) szolidaritást ismerik el legfontosabbnak. A nemzet eszménye fontosabb, mint a vallás és a haza fontosabb, mint a faj. A jobboldali sajtóban, amely bizonyos mértékben antiszemita, zsidók is közreműködnek. Ezek ellen dolgozik a „Ligue contre L. Antisemitisme”, amelyet a baloldali pártok támogatnak. A párisi „Consistoire”-hoz közelálló folyóirat, az „Univers Israélit”-en R. R. Lambert azért harcol, hogy létesítsenek egy szervezetet, „Union Juve de France” néven, amely olyan legyen, mint az angolok „Board of Deputies”-e. Csakis ilyen módon lehet a „kollektív biztonságot” megszerezni a francia zsidóság részére, amely ellen az antiszemiták megkezdték harcaikat.

— Fehérgárdisták zsidógyilkossága Mandsukóban. Charbinból jelentik: 1933 végén az orosz fehérgárdisták megölték Simon Kaspi nevű francia állampolgársággal rendelkező zsidó zenészt. A gyilkosságot az egykori cári hadsereg tisztjei követték el. Ezek közül most Martynoff, Chandier és Zaitsev Sienitza tiszteket halálra, és számos más tisztet életfogytiglani fegyházra ítélték. A tárgyalás alatt, reakciós régi orosz ügyvédek, antiszemita nyilatkozatokat tettek. A védők hazafiaknak és mártiroknak állították be a gyilkosokat, és azt akarták bizonyítani, hogy zsidótól pénzt követelni nem bűn, mert végeredményben az orosz pénz. Állították azt is, hogy az orosz bolsevizmust Jakob Schiff, amerikai zsidó milliós finanszírozta, (Megjegyzendő hogy Schiff, az orosz forradalom kitörésekor már régen halott volt). — Az ítélet kihirdetése után erőteljes antiszemita tüntetések voltak. A „Nasch Put” és a Charbinaskoje Wremja című antiszemita lapok éleshangu vezércikkeket írtak a zsidók ellen. Az újságok felhívást bocsájtanak ki, amelyben aláírások gyűjtését ajánlják, azt kérve a mandsuko császártól, hogy változtassa át a halálos ítéleteket, illetőleg mentse fel a gyilkosokat.

— Házasságokat a legnagyobb titoktartással és a legbiztosabb eredménnyel közeit a széleskörű összeköttetésekkel rendelkező „MIREA” iroda Cluj, Regele Ferdinand 116. Telefon 142.

— Havi 4000-lei jövedelemmel rendelkező, csinosnak mondott izr. leány, házasság céljából megismertkedne hozzáillő 45 év körüli izr. férfival. Leveleket „Élettárs és Munkatárs” jelígre a NÉPÜNK kiadóhivatalába.

Több, mint regény: igazi élet...

Manja Melnik csodálatos sorsa

Zsidó nő, mint a kozákok kapitánya. — Az ukrán pogromok furiájától — a newyorki árvák védőszentjéig.

Satanacha ukrán kis városka Kiew mellett. Itt született Manja Melnik. *Jó helyre született.* Szülei a városka leggazdagabb zsidói közé tartoztak. Gondosan nevelték és a kis Manja a kiewi leánygimnáziumban tanult.

Szép volt. Szerették a gimnáziumban, de egész Kiew meghajolt szépsége előtt.

Szülei gyakran meglátogatták őt a kiewi internátusban. Könnyen tehették, hiszen Satanacha-ot van Kiew mellett. És ezenek a látogatások során Manja szülői észrevették, hogy leányuk rosszul tanul. Viszont sokat szórakozik, Tulsokat.

A leány elvégezte iskoláit. A kitűnő bizonyítványon kívül még valamit vitt haza Kiewből Satanachába. Egy csinos keresztény diák emlékét.

Nikifornak hívták a fiút. Gyakran kereste fel a kis városkában szerelmesét a szülők legnagyobb megdöbbenésére. Hiszen gazdag zsidó kéri voltak a gyönyörű leánynak.

Nikifor nem akart tágítani a leány mellől. Amikor a család minden kísérlete, hogy a lányt észreléltse, hiábavalónak bizonyult, Manja két fivére felháborodásában csúnyán elverte az izléstelenül viselkedő Nikifort.

De ez nem használta. A fiatalember megszöktette a lányt. A család kutatott utána, de eredménytelenül. Jött a hír, hogy a lány keresztény lett és Lizetkoi községben telepedett le Nikiforral. A szülők megszagatták ruháikat és megtartották a gyászhatót. A városkában a sok pletyka miatt nem volt maradásuk. Kiebbe költöztek, hogy a nagyvárosban egyedül lehessenek fájalmukkal.

A vérengző Manja — a zsidó uccák réme.

1919-ben szinte napirenden voltak Ukrajnában a progromok. A „fehérék” harcoltak a „vörösök” ellen és ezeknek a csatáknak mindig a zsidók látták a kárát, mert hisz úgy a veszések, mint a győztesek pogrommal fejezték be a csatározásokat.

Machmo hetman vezette a legtöbb pogromot. És helyetlese, Nikifor, Manja szerelmese. A szerelmesek akkoriban Taratsch városkában laktak. Manja mindenhová ellísérte Nikifort. Véres utjalra is. Férfiruhában járt ő is, állig felfegyverkezve. Nikifor minden borzalmas kalandjában résztvevett.

Amikor a zsidónegyedben szerelmesével végiglovagolt, jobra balra lövöldözött. Réme volt a zsidó uccáknak. Manja a vérengző. Manja meg akarta mutatni Nikifornak, hogy mennyire eltávolodott véreitől.

Egyszer Putannik bandavezér egy parasztlányt rabolt el. Manjáék házába hozta. Amikor a kozák elhozta a szerencsétlen leányt, Manja megdöbbenve vette észre, hogy az nem más, mint egyik volt iskolatársnője. Nagy hatással volt Manjára ez a találkozás. Lelkiismeretfurdalások győztek. Elhatározta, hogy megmenti a leányt. Amikor a férfiak lerészegedtek, parasztruhát adott a leánynak és ő maga is átöltözött. Levetette a kozákkapitányi uniformist és parasztlaszonnyá vedlett át. Amikor kisurrantak a házból, mindkettőjük nyakába nagy kereszt lógott.

Bűnbánat és visszatérés a zsidósághoz.

Kiewbe szöktek, de elhatározta, hogy elhagyják a várost, mert félt, hogy Nikifor utánuk jön bandájával.

Kétségbeesésében a kiewi rabbit kereste fel. Elmondta neki nagy tragédiáját. Megtudta, hogy szülei meghaltak és fivérei Amerikába vándoroltak.

A véletlen a megtért leány segítségére jött. Egy család vándorolt ki Amerikába. Ői jegyük volt, de az ötödik utas leányuk hirtelen meghalt. A rabbi közbenjárására Manja a jegyet és a meghalt leány utlevelét megkapta. Így került a zsidó családdal 1920 decemberében Amerikába.

Newyorkban állás után nézett. Egy öreg házaspárhoz került mint házvezetőnő. Nagyon

szerették. Amikor két és fél év múlva az öregur meghalt, ötezer dollárt hagyományozott Manjának.

De Manja nem vette fel a pénzt.

Az történt, hogy az öregur özeveg fia, aki Párisban élt, visszaérkezett Newyorkba és beleszeretett Manjába. Megkérte a kezét. A volt „kozákkapitány” kikosarazta, mert úgy érezte, hogy a mulja kizárja azt, hogy egy tisztességes zsidóember felesége lehessen.

Vezeklés: Paróka és Tóratekerces megírása a templom részére

Végül is nagy lelkiusa után úgy határozott, hogy mindent elmond kérőjének. Az megdöbbenve hallgatta Manja szavait, de gondolkodás nélkül azt válaszolta, hogy a történet ellenére feleségül veszi.

Manja kijelentette, hogy házasságkötés előtt vezekelni akar. Elmentek a legnevesebb newyorki rabbihoz, aki összehívta a templom „bészdn”-jét. Meghallgatták Manját és egy heti tanácskozás után a következő határozatot hozták:

— Annak jeléül, hogy visszatért ősei hitéhez, le kell vágatnia a haját és parókat kell hordania. A pogromokban való részvétele miatt egy tóratekerceset kell íratnia a templomnak, amelyből honfitársai imádkoznak majd. És meg kell esküdni, hogy valóságos lesz és segíteni fogja a szegényeket.

Megengedte a rabbi, hogy a templom alapkövetélete napján az esküvőt is megtarthassák.

Az ukránai pogrom-árvák jótékony anyala.

Newyork keleti részén épült a templom és itt volt az esküvő is.

A templomot mindenki megtalálhatja a Corner Lorrain negyedben. Newyork egyik legszebb zsinagógája.

De Manja más fronton is gyakorolja a jótékonyt. Pogromban lemészárolt ukránaiak gyermekei közül sokat felnevelt és a newyorki, valamint a kiewi szegények áldják a nevét.

Manja boldog. Vezekelt a múltért. És a kozákbanda volt férfiruhás vesére, most Newyork egyik leggazdagabb zsidó gyárosának a felesége.

— Borsecen, megnyílt a Hoffmann-féle 14 év óta fennálló szigorúan orth. kóser vendéglő, ahol minden évben több orth. rabbi étkezik, kitűnő konyhával, mérsékelt árakkal várja kedves régi és új vendégeit.

— VALEA JADULUI gyönyörű völgyébe helyezte át Remetről LÁDNER LAJOSNÉ orth. kóser pensióját, ahol elsőrangú ellátás, olcsó árak mellett kapható. LÁDNER LAJOSNÉ Valea Jadului.

Ami az egészségesnek öröm, a betegnek szenvedés

A civilizáció és a kultúra fejlődésével az ember romboló és káros ösztönei megváltoztak, hasznos irányba terelődtek s ma már bátran mondhatjuk, hogy az ember ösztönszerű életmódja egyáltalán nincs káros hatással a társadalomra.

Az embernek céljai eléréséhez feltétlenül lelki egyensúlyra és szervezetének egészséges működésére van szüksége. De a mai nehéz időkben szinte lehetetlen ezt a két előfeltételt egyesíteni.

A mai gyorsan pergő élet tönkreteszi az ember idegrendszerét és képtelenre teszi arra, hogy észre vegye, miként morzsolódik fel egész szervezete, miként megy tönkre külön-külön mindenik testrésze és miként van életele lassu kimúlásnak kitéve. A fáradtság és kiemerültség, elsősorban a gyomor, vese, bél, epe és máj megbelegedésében nyilvánul meg. A vérkeringésbe zavarok, étvágytalanság és állandó fejfájások állanak be.

A Gastro D, mely csodás hatása miatt elterjedt az egész világon, milliónyi szenvedőnek adva vissza az egészségét — közvetlen hatást gyakorol az ideg- és emésztőszervekre, aminek következtében csírájában elfojtja a betegséget, a bármilyen régi (még 10—15 éves) gyomor, bél-, máj-, vese- és idegbajt a legrovidebb időn belül gyógyít.

Kapható a vezérképviselőnél: Császár E. gyógyszerárban București, Calea Victoriei 124. Vidékre 130 lej utánvétellel megrendelhető.

— Az amerikai zsidóság részvétele a genfi vilá kongresszuson. New-York. Azzal, hogy megnevezték a 70 delegátust, akik a genfi vilá kongresszuson fogják képviselni az amerikai zsidóságot, egy nagy vitának záródott le utolsó fázisa. E körül olyan viták zajlottak le, amilyenek 1926 óta nem voltak az amerikai zsidóság körében, amikor a Krimterv miatt voltak az ellentétek. Dr. Stephen Wise, aki a vilá kongresszus eszméjének egyik felvetője volt, harcának első részét eredményesen befejezte. A legerősebb ellenző a vilá kongresszusnak, az Amerikan Jewish Committee volt és a kommunisták. A kommunistákat kizárták, amiért a palesztinai zsidóságot ért támadásokat helyeselték. Az „Amerikan Jewish Committee” hasonló volt, ahoz az ellenálláshoz, amelyet 1915 és 1917 között tanusítottak, amikor az első amerikai zsidó kongresszusnak azokat a delegátusokat kellett megnevezni, akik a békekonferenciákon résztvettek. Most azzal argumentáltak, — főleg olyanok, akik a Palesztina gondolatával szemben eddig közönyösek voltak — hogyha ez a zsidó vilá kongresszus létrejön, akkor követni fogja egy a mozlimok által összehívandó Palesztina-ellenes kongresszus is. Ezenkívül a nagy zsidó mecénások, akik eddig Palesztina céljaira adtak, ezentúl nem fogják pénzeiket erre a célra adni. Természetesen mindezek nem akadályozzák meg a 70 amerikai delegátus megjelenését Genfben, az augusztus 8-án kezdődő vilá kongresszuson.

— Saját gyártmányu cipőt, garanciával legolcsóbban vehet SZIRMA Y-nál, Oradea, Sas-palota.

Mielőtt szabadságra megy

gondoljon egészségére

vigyen magával

SEN LASLO

(Szt. László)

fertőtlenítő toalettszappant

DENTONAL

fogpasztát, ÜDIT, FEHÉRIT, FERTŐTLENIT

PALESZTINA

Az arabok elfáradtak!

Berlin. A „Deutsche Nachrichten-Büro-Jeruzsálemi tudósítójától a következőket közli:

Bár a nagy embervesztés és a muni-
cióhiány lasankint az arabok fáradtságát mu-
tatja, a korlátlan gerillaharcot az arabok foly-
tatni szeretnék legalább októberig. Ezzel szem-
ben, az ellenzék, azon az állásponton van,
hogy jobb volna mielőbb véget vetni a harc-
nak. Annál is inkább, mivel nagyon sok arab
esett el, sok a kollektív kivetett sarc és a
hadsereg okozta rombolásokat senkiségi fi-
zetel mozd meg nekik. Az angolok, bizonyos
esetekben erőteljesen közbelépnek, de külön-
ben a kifárasztás politikáját folytatják, abban
a tudatban, hogy egy ilyen lejtőzés után 10—20
évig újabb hasonló megmozdulásra nincsen
kilátás.

Közben Genfből Emir Arslan azt izeni
Palesztinába, hogy az ellenállást nem szabad
abbahagyni. De nem feledkezik meg arról
sem, hogy a syriai és egyiptomi arabságot is
arra uszítja, hogy ellenállásukat fokozzák. (Bár
erre a francia és angol kormány tárgyalásai
után kevés kilátásuk lehet).

A portyázó szabadcsapatok harci kedve
nem csökken és egyáltalán nem tartják már
diszleltben a főmufi és a többi vezér utasi-
tásait. A kulisszák mögött erősen dolgoznak
azon, hogy a bevándorlást legalább három
hónapra felfüggeszék. A zsidók viszont fel-
tétlenül ragaszkodnak a bevándorlás fenntar-
tásához, mert nem akarnak semmilyen körül-
mények között precedenst.

Az angol csapatok különben a legeré-
lyesebben üldözik a portyázó arab szabad-
csapatokat és letörésük a közelgő napokban
kilátásban van.

A Times palesztinai tudósítja leírja, hogy
rekrutálódnak a szabadcsapatok? Az arab ter-
roristák felkeresik az arab családokat és kö-
vetelik, hogy legalább egy tagja álljon be a
portyázók közé. Ramallah falu, nem akart
embert adni, erre 1000 fontot vetettek ki rá,
de csak 50 fontot akartak adni. Végül kisza-
rították az ezer fontot.

— Az angol nép elítéli a Palesztina-
kormány politikáját. London. A „Sunday
Times”, amely Anglia legelterjedtebb és leg-
befolyásosabb lapja, vezércikkben foglalkozik
a palesztinai eseményekkel. A cikk hangsú-
lyozza, hogy Palesztina földjére minden
egy zsidónak joga van, amelyet a Nép-
szövetség összes nemzeti garanciáinak.
Anglia Palesztina-politikája — írja a lap —
eddig mindent elkövetett, hogy megakadályozza
a zsidó országépítés zavartalan menetét. Kö-
telessége Angliának, hogy minden eszközzel
elősegítse ezután, hogy Palesztinában otthon
teremthessen magának a zsidó nép. Palesztina
ugyan kicsiny arra, hogy a világ összes üldö-
zött zsidóit felvehesse, de az üldözöttek még
is ez az egyetlen reménye és kivétel útja és
az angol nép számára sem közömbös, hogy
egy régi fajl igazságtalanság helyrehozassék. Ez
az eredmény lenne az egyetlen értéke a vi-
lágháború véres esztendőinek. A mandátum
elnyerése után, minden zsidó részesevé vált
annak a jognak, hogy Palesztina földjén
otthonra leljen. A mostani nyugtalanság okai
sem benn az országban található meg. Az
arabok nem lehetnek antiszemiták, mert ma-
guk is semita származásúak és a zsidókkal
békésen éltek együtt. Az arabok, mint jó pa-
lesztinaiak csak hálások lehetnek szemita test-
véreiknek mindazért, amit az ő számukra is
teremtettek. A lap végül azzal fejezi be cik-
két, hogy az angol kormány nem szaporít-
hatja a zsidó néppel szemben elkövetett tör-
ténelmi bűnök sorát, hanem maradéktalanul
vállalnia kell a mandátum által megszabott
összes feladatok teljesítését.

Kommunista röpcédula Palesztiná-
ban. A „Volksfront” címen a palesztinai kom-
munista párt újabb rópiratot adott ki, amelyben
arra kéri a zendülő arabokat, hogy az álli-

lóságos angol cionista-imperializmus ellen foly-
tassák bátran a harcot. Külön cikk emlékezik
meg arról a három arabról, akiket agyonlőttek
az 1929-es forradalmi megmozdulásnál.

Mese 60.000 transzjordániai arabról,
Jeruzsálem. Az arab függetlenségi párt által
Transzjordániába javasolt arab összejövettel nem
valósult meg. Ehelyett annak doku mentálására,
hogy szolidáris az arabság a palesztinaival,
egy transzjordániai komité ment Jeruzsálembe.
Ott a legfelsőbb komité fogadta. Az a hír,
mintha 60.000 arab küszölné Transzjordániába,
az ottani felkelés elősegítésére, nétkülöz min-
den alapot. A rendet szigorúan őrzik angol
repülő és a határon erős csapatok állanak.

Lefoglalt sztrájkpénzek. A palesztinai
kormány általános levélcenzurát vezetett be.
E célra 26 hivatalnokot állítottak be, akik a
leveleket ellenőrzik. A külföldre utazókat is
szigorú vizsgálatnak vetik alá. Egy arabnál, aki
Egyiptomba akart utazni, fontos levelet talál-
tak. Ebben a levélben arra kéri az arabságot,
hogy támogassák a sztrájkalapot. A „Doar
Hajom” jelenti, hogy 1000 fontot elkönfiskálak,
amelyet a newyorki arabok küldöttek, a
sztrájkalap támogatására.

Ötször hetenkint indul repülőposta
Palesztinából Európa felé. Jeruzsálem.
Most már annyira fejlődött a palesztinai repü-
lőforgalom Európa felé, hogy hetenkint ötször
indítanak repülőgépeket, és így oly gyors lett
a levélközlekedés, amilyen még sohasem volt.
Az „Imperial Airways” eddigi járatait megsza-
porította és a hollandiai K. L. M. gépek Am-
sterdamra másfél nap alatt teszik meg az utat.
Ernek két különleges járata, minden kedden
és szombaton délután indul, ugyanannyira, ha
semmi akadály nem jön közbe, akkor két nap
mulva már ki is kézbesítik Európában a pa-
lesztinai leveleket. Ezeket különleges díjakat
is kell fizetni és rá kell írni, hogy a K. L. M.
gépekkel akarják indítani, ilyen gépek közle-
kednek Amsterdam és Prága között is, ezek-
nek menetideje három óra.

Köszönet a zsidó sofföröknek, bár-
tor magatartásukért. Tel-Aviv. A sarafendi
katonai parancsnok magához kérte az „Eg-
ged” autobusz vállalat sofförjeit és meleg sza-
vakban mondta köszönetet azokért a nagy
szolgálatokért, amelyeket tanúsítottak, külön-
ösen a Nur-al Shem melletti harcoknál. Kije-
lentette, hogy a szolgálatokat, amelyeket a
zsidó sofförök nyújtottak, külön hivatalosan is
jelentette a kormányzónak. Különösen kiemelte
Jicchak Rabinovits sofför érdemeit, aki erős
fegyvertűzben szállított municiót a csapatoknak.

30.000 dunam új narancsot ültettek
Palesztinában 1936-ban. Jeruzsálem. A na-
rancsok ültetése a múlt évben erősen vissza-
fejlődött, mert az 1934/35 évben a narancs-
ültetvények rentabilitása rossz számadatokat
mutatott és félték a tulproduktiótól. A „Depar-
tament of Agriculture and Forests” becslése
szerint, 1935-ben a zsidók 10.000 dunamot, az
arabok ellenben 20.000 dunamot ültettek. Ez-
zel az 1934 év végén 265.000 dunamot kitevő
narancsültetvény 295.000 dunamra emelkedett,
amelyből 160.000 dunam zsidó kezekben van.

Tejtehenek importja. Jeruzsálem. Ez
év januárjától decemberig összesen 1376 te-
jelésre alkalmas tehenet importáltak, ebből
417-et Hollandiából, 375-öt Romániából, 333-at
Németországból, 186 Svájc-ból, 60-at Litvániá-
ból és 5 darabot Írországból.

A felfüggesztett olaszellenes szank-
ciók és Palesztina. Jeruzsálem. Az olasz-
palesztinai relációkban a szankciók hatása
erősen mutatkozott. 1935 decemberében, az
első teljes szankciós hónapban 40%-ot csök-
kent az olasz import, míg ez év januárjában,
1935 évhez viszonyítva, már összesen 10%
volt az import. Most, hogy a szankciókat fel-
függesszük, valószínűleg rendes mederbe kerül
az olasz-palesztinai kereskedelmi kapcsolat is.

Rövid hírek Palesztinából.

A szentföldi áldozatok hozzátarto-
zóinak felsegítésére alakult bizottság mun-
kája jól halad. Jeruzsálemben az első adomány
1000 font volt és névtelenül adományozták.
— Jeruzsálemben megkezdte működé-
sét az új telefonközpont. Az új központ
technikailag sokkal jobban van felszerelve,
mint az eddigi. Sok új telefonelőfizető, ami
eddig nem kaphatott telefont, most már be-
kapcsolódhatott az új hálózatba. — A na-
rancstermés jelenlegi állása szerint, a
legközelebbi szezonban nyolc és fél millió
láda exportra lehet számítani, citrus-termények-
ből. — A mezőgazdasági bank megkezdte
működését, amelynek felállítását a luzerni kong-
resszus határozta el. Az első kölcsönöket Sa-
ron völgyében adják ki, és olyan birtokosnak,
akik zsidó munkásokat foglalkoztatnak. — Az
Aguda és Mizrahi vezetősége között
megegyezés jött létre, a vallási érdekek vé-
delmére, amelyek az országban szükségessé
válnak. — Sir Montague Burton, az is-
meret leeds-i (Anglia) nagyiparos újabb ezer
fontot adományozott az általa létesített „Bla-
llik-dijra”. Ezzel az adománnyal ezután nem öt,
hanem hét évig fogják azt kiosztani. Évente
tiz diákok tüntetnek ki, egyenkint 50 fonttal,
akik a legjobb előmenetelt tanúsítják. — A
Levante vásár alkalmából versenyre ösztö-
költék a legszebben nyomott és kötött héber
könyvek kiadóját. Az első díjat, egy arany ér-
met, Jabotinsky írásainak első kötete nyerte el.
— Damaskusi arab kereskedők David
Toach bankárt megmentették a nemzeti érzel-
mű arab tüntetőktől, akik arra akarták kény-
szeríteni, hogy 50 fontot adjon a palesztinai
arab sztrájkolóknak. A verekedés hevében,
amely a kereskedők és nacionalisták között
kiltört, egy arabot agyonszúrtak, három megse-
besült. — A sziriai sajtó jelentése sze-
rint, a francia mandátumterületről semmiféle
fegyvertüvel engedélyt nem adnak.

Egy vérbosszútól féltő arab öngyil-
kossága. Egy Ekron melletti zsidó narancsos
kujába ölte meg magát egy arab, aki a töb-
biek bosszujától tartva, éjszakánként ott meg-
huzódott.

— Lesz-e nő abban a bizottságban,
amelyet az angolok Palesztinába küld-
denek? Londonból jelentik: Lovat Fraser
alsóházi képviselő interpellációjára, Ormsby
Gore gyarmatügyi miniszter írásban válaszolt.
A képviselő kérdése az volt, hogy a kiküldendő
angol vizsgálóbizottságnak lesz-e női tagja,
vagy sem. Kifejtette, hogy tekintettel az arab
nők helyzetére és annak megismerésére, szük-
ségesnek látná egy nőnek a be delegálását is.
A gyarmatügyi miniszter kijelentette válaszá-
ban, hogy alaposan megvitatja a kérdést a
főkormányzóval, aki azon a véleményen volt,
hogy dacára annak, hogy az angol megszállás
óta az arab nők szociális és társadalmi hely-
zete sokban javult, mégsem ajánlaná egy nő-
nek delegálását, mivel az bizonyos meggyö-
ződéses mohamedán körök érzékenységét sér-
tené. De nem ajánlja az ortodox zsidók miatt
sem, akik nem szívesen jelennének meg olyan
bizottság előtt, amelynek női tagja is van.

Minőségben
árakban
izlésben
S Z Ö V E T
különlegességeink vezetnek!
Dus választék! Szolid kiszolgálás!
Havas és Grünfeld
posztóáruház
Oradea, Piața Regina Maria 1. (Kishidő)

Lezajlott az amerikai cionisták 39-ik konferenciája

Elnök: Dr. Stephen Wise főrabbi lett.

Providence. (Rhode Island). Július 4-én nyílt meg Rhode Island fővárosában, Providence-ban az amerikai cionisták 39. évi konferenciája. Ötszáz delegátus gyűlt össze és több mint kétezer vendég. A megnyitó ülésen **Morris Rothenberg**, az amerikai cionista szervezet elnöke nagyszabású beszámolót tartott Palesztina és a cionista mozgalom helyzetéről.

Július 5-én **Theodore F. Green**, Rhode Island kormányzója nagyszabású bankettel adott a delegátusok tiszteletére. Ezen a napon tartották első érdemleges tanácskozásukat is a konferencia résztvevői. **Roosevelt** elnök megleghangos levélben üdvözölte a konferenciát. A közlérsaság elnökének levelét nagy lelkesedéssel fogadták a konferencia delegátusai. Majd felolvasták azt a táviratot, amelyet **Dr. Chaim Weizman**, **David Ben Gurion** és **Dr. Stephen Wise** küldöttek együtt Londonból. Ebben arra kéri a delegátusokat, hogy zárl cionista frontot alkossanak.

Gyászünnepséget is rendeztek Nahum Sokolow emlékére. A nagy vezér érdemelt **Baron** professzor, a Columbia University tanára méltatta, **Salman Rubaschoff** héberül és **Aba Goldberg** jiddisül méltatta az elhunyt nagy férfi érdemeit.

Az angol alsóház tagja, **Major Proctor**, aki a konferencián résztvevett, beszédet tartott,

amelyben kijelentette, hogy az araboknak sem Londonban, sem Palesztinában nem lesz sikerük. Nehogy az amerikai cionisták morális ereje megtorpanjon, kijelenti, hogy *Anglia minden erejével igyekeznél fog a cionista ideálokat megvalósítani. Soha még nem tapasztalt ilyen egyöntetű véleményt, mint az alsóházban volt, amikor a legutóbbi Palesztina vita volt.*

A cionista szervezet vezetésében meg egyezés jött létre, anélkül, hogy „győző, vagy legyőzött” lett volna. Az eddigi elnök ajánlata, hogy az előterjesztett javaslat alapján, **Dr. Stephen Wise**-t válasszák meg elnökévé.

Ezután egyhangulag megválasztották **Dr. Stephen Wise**-t az amerikai cionista szervezet elnökévé. **Morris Rothenberg**-et, az eddigi elnököt, az Intézőbizottság elnökévé választották. **Nathan Strauss** alelnök lett. Az executive tagjai lettek: **Louis Lipsky**, **Ab. Goldberg**, **Samuel Rocker**, **Robbi Edward L. Israel** és rabbi **Israel Herbert Leventhal**.

A konferencia bezárása előtt üdvözlőlevelet küldtek a palesztinai jisivnak, amelyben együttérzésüknek adnak kifejezést az arab üldözésekkel szemben. *Csak nem meghajolni és visszataradni — küldték az üzenetet a tengerentúrra, mert el kell érjünk célunkat és a Zsidó Nemzeti Otthonnak fel kell épülnie.*

Az aradi „Ecoule” napilap éles támadása egy állítólagos kikeresztelkedő aradi szerkesztő ellen

Nem tudjuk ellenőrizni a dolgok lényegét. Így nem tudhatjuk azt sem, hogy mennyiben felel meg a tényeknek, hogy az Aradon megjelenő Hírlap (volt Erdélyi Hírlap) felelős szerkesztője valóban megjelent volna a rabbi előtt és bejelentette, hogy állap a protestáns egyház kebelébe.

Az Aradon megjelenő „Ecoule” ezzel kapcsolatosan igen éles támadást intéz a lapszerkesztő ellen. Azt írja többek között, hogy **Major** kijelentette volna, hogy ő **Mayer** volt, ez pedig árja származásra vall. A román újság a legnyosabb hangon eposztrofálja a faji származás problémáját, a kikeresztelkedéssel kapcsolatban. *Szökevénynek deklarálja, aki gyáván elhagyja ősei vallását. „Hogyan fog kiállani tovább is a kisebbségi sérelmek védelmére, „Major ur”, — kérdi az Ecoule — amikor a gyávaságról ilyen szomorú bizonyítványt állított ki? Mi lesz lapjának zsidó előfizetőivel? Gyűlölettel és megvetéssel fogják eltiporni, mint a csuszó-mászó férget!”* Végül eképen fejezi be a cikket a román újság: *„Csak bátran előre Major-Mayer ur! Csak bátran előre. Kiáltás torkaszakadtából: Heil Hitler!...”*

Ismételjük: nem tudjuk mi van a cikk mögött? Igaz-e, vagy sem. De jellemző a mai felfogásra, hogy a kikeresztelkedést miképpen kommentálják ma és hogyan fogták fel évtizedekkel ezelőtt. Akkor hozsannával fogadták minden „megtért” lelket, ma undorral nézik az ilyen megfutamodást. Nem beszélünk arról, hogy a zsidóság mindenkori a legnagyobb megdöbbenéssel fogadta az ilyen megfutamodást, de ereje és évezredes tradíciója tudatában, minden ilyen „veszteséget” kibírt. Sőt, bizonyos tekintetből még jól is járt. Tiszultak soraink. Ezért, ha igaz, amit az „Ecoule” ír, nem mondhatunk egyebet, mint amit szoktunk: mi nem veszítünk, — ők nem nyernek!

— Az ausztriai zsidó sportolóknak megtiltotta a Makkabi a berlini olimpiáson való startolást. Bécs. Az ausztriai Makkabi megtiltotta a zsidó egyesületek sportolójának, hogy részt vegyenek a berlini olimpiáson. A tilalom értelmében a bécsi Hakoah atlétái nem startolhatnak Berlinben, miután a Hakoah is a zsidó sportszövetség kötelékébe tartozik.

Epilepsziában szenvedők

Végre felfedezték az ön betegségének is a gyógy-szerét. Most végetértek már végre az eszméletlenségi rohamos, a rettenetes görcsös rángató-ások. Azok, akik ebben a kegyetlen betegségben szenvedtek, most megszabadultak testi és lelki fájdalmaiktól.

Ami mindenki előtt teljes lehetetlenségnek tűnt, az ma megvalósult, az epilepsziás betegek 90—95 százaléka gyógyítható, hála a híres amerikai „Donhide” nevű gyógyszernek.

A betegek milliói a világ minden részében az orvosok által az epilepszia összes eseteire előírt „Donhide”-kezelésnek köszönhetik gyógyulásukat.

„Donhide” kapható a vezérképviselőnél: Császár D. gyógyszerárában București, Calea Victoriei 124. Vidékre 200 lei utánvét mellett küldünk.

— A párisi Hicem konferencia.

Páris. Hívtan delegátus jelenlétében, akik az Egyesült Államokból, Délafrikából, Ausztriából és még más átutazási és bevándorlási országból jöttek össze, nyílt meg az a konferencia Párisban, amelyet a „Hias Ica Emigrations Association” (Hicem) hívott össze. A Népszövetség bevándorlási bizottságát **Lord Duncannon** képviselte, a Joint-ot **Bernhard Kahn** igazgató, a Council for German Jewry-t **prof. Norman Bentwich**, a Jewish Agency for Palesztinát, **dr. Werner Senator**. A Hebrew Sheltering and Immigrant Aid Society of Amerika (Hias) megbízásából, **Abraham Herman** elnök és **Simuel A. Telsey** alelnök jelentek meg és **Issak L. Asofsky** vezérigazgató, az Ica megbízásából pedig **Lous Oungre** vezérigazgató a Pica megbízottja pedig **M. Frank**. **Max Gottschalk** (Brüsszel) beszámolt a Hias Ica Emigr. Association legutóbbi tíz év működéséről. Üdvözölték a megjelenteket, a francia külügy- és belügyminiszterium megbízottai, valamint **Lord Duncannon**, **J. Rubinstein** a Nansen hivatal nevében, **Henry Fussy**, a Nemzetközi Munkahivatal nevében, **Albert Francois**, a menekültek védelmét ellátó bizottság nevében **Oungre** és **Liber** rabbi. Az Alliance Universelle alelnöke, **prof. William Qualid** a „nemzetközi vándorlás jelenlegi helyzete” címen tartott előadást. — A záróülést megállapították, hogy *tíz év alatt 558,000 zsidó vándorolt ki az európai országokból, amelynél jelentős szerepe volt a Hicem-nek.* Felhívták a figyelmet arra, hogy sokhelyütt kellőleg elő nem készített kivándorlási kezdeményeznek, amely csak káros lehet. Határozatot hoztak, a zsidó kivándorlók további védelmére, valamint a nő- és leányvédelemre vonatkozólag is.

— **Constanța**-ban, a »Tel-Aviv«, legjobb hírnévnek örvendő és szigorúan orthon kóser vendéglő, **Str. Traian 14** szám alatt, **Melumed Ignác** (Sibiu) irányítása mellett, megnyílt. Elsőrangú ardeali konyha. Olcsó árak. Szükség esetén megfelelő lakás.

— **2.139.998** dollárt gyűjtött ebben az évben a Joint. **New York**. A Joint Distribution Comité ez évben 2.139.997 dollárt gyűjtött össze, csaknem háromszor annyit, mint a múlt év hasonló időszakában. Összesen három és félmillió dollár összegyűjtését vették tervbe erre az évre. A németországi zsidók kivándorlására és számos keleteurópai állam zsidósága részére összesen **700.000** dollárt folyósítottak ebben az évben.

— Egy nemzeti szocialista angol lord — aki zsidó ősök pénzén üzi kisdéd játékait. Július 14-én London egyik legelőkelőbb és legdrágább szállodájában egy náci-barát dínert rendeztek. Meghívták vendégként a braunschweigi herceget és feleségét, aki **Vilmos** ex-császár egyetlen leánya. Az ünnepséget **Lord Temple Mount** rendezte, aki az Anglo-German Fellowship élén áll. Ez az egyesület üzi a legélesebb nemzeti szocialista barát propagandát Angliában. Ennek a szervezetnek 320 fizető tagja van, köztük 42 cég, vagy egyesület, amelyek korporatív léptek be. De legérdekesebb az egészben, az elnök személye. **Lord Mount Temple**, dúsgazdag főúr, aki nyíltan lelkesedik a nemzeti szocialista ideáloktól. Dacára annak, hogyha elemeznék származását, berlini metódusok szerint, akkor hamar le kellene kerüljön az elnöki székből. Annál is inkább, mert hiszen, a sok pénzt, amelyet örökölt, s amelyen furcsa és extravagáns örömeit üzi, anyai nagypjától, **Sir Ernst Cassell**-től örökölte, aki egy Németországból elszármazott és Angliában meggazdagodott zsidó volt. És az unoka, a zsidó vagyont, most ilyen célokra költi. Propagandát fejt ki annak érdekében, hogy az angolok megszeressék a hitlerizmust. Azt a veszedelmes politikai elvet, amely eltekintve attól, hogy 500.000 zsidót a legnagyobb szegénybe és nyomorba kergetett, méghozzá az egész világot súlyos zavarokba fogja kergetni, háborúkkal és egyebekkel, amelyből talán sohasem fog tudni kigyógyulni az emberiség.

Olcsón nyaralhat BULZ községben, (Iadvölgy állomás) **Silberstein Bernáth**nál. Gyönyörű vidék, klimatikus levegő, 500 méter a tenger felett. 25%-os vasuti kedvezmény. Szigoruan orth. kóser konyha. Sinautó csatlakozás a remeci Stána-ra. Felvilágosításért forduljon: **Silberstein Bernáth-hoz, Bulz. Gara Valea Iadului.**

BUZIAS GYÓGYFÜRDŐ

ROMÁNNAUHEIM

Természetes, páratlan szénsavas, radioaktív sós, vasas forrásokkal. — Biztos gyógyhatás.

Szív és vérkeringési zavaroknál, szervi elhízásos érelmeszesedés, vesebaj, vérszegénység, izomcsúsz, hólyaghurut és kimerüléssel idegesség esetén.

Női betegség a változatos zavarok, fertőző betegségek, mérgezések nyomán fellépett idegbajok (Tabes) eseteiben a legjobb eredménnyel. — Ivókurák, szakszerű orvosi kezelés. Kétféle konyha, elsőrendű szállodák. Diétás penziók mérsékelt árakkal. Mod. rn napfényes uszoda. A CFR. vonalain utazási kedvezmény. — Állardó katonazs. Pausálkurák az „Europa” utazási irodák útján. **Fürdőidény május 15-től október 1-ig.** Prospektust, felvilágosítást küld **Muschong Buzias Gyógyfürdő R. T.** Fürdő Igazgatóság Buzias, Bánát

A németországi zsidóellenes terror nem szünetel

A londoni „Star” című tekintélyes folyóirat idézi Göring miniszter lapjából, az „Essener Zeitung”-ból, amely szerint az olimpiai játékok a Harmadik Birodalom propagandáját hivatalosan szolgálják. Minden egyes sportember, bármely részéből is jöjjön a világnak, ne feledje, hogy Hitler ügyét szolgálja. Különben az összes újságok és náci szervezetek azt hangoztatják, hogy az olimpiai játékok befejezése után, minden erejükkel azon lesznek, hogy a müncheni törvények minél inkább érvénybe legyenek, mindaddig, amíg a zsidóság végleges kiűzését eléri. Azután már nem kell adniuk majd a külföld véleményére, és az olimpiai játékok befejezése, kezdetét jelenti majd, az ezután még erőteljesebb zsidóellenes megnyilatkozásoknak.

Míg Hitlerék lapjai így írják, addig a bíróság is hasonló szellemben dolgozik. A halotti bíróság a napokban ítélt el egy eiselebi zsidót, másfél évi börtönrre és politikai jogait három évi elvesztésére. Amióta az évi viszonyt folytatott egy árja nővel. A német becsület és vér védelmére alkotott törvényt sértette meg és a súlyos ítélet példaadó kell legyen, a jövőre nézve — mondja ki az ítélet indoklása.

A cselei bíróság, a „Frankfurter Zeitung” híradása szerint elítélt egy parasztot, amiért az zsidó munkásokat, csak lakás és ellátás ellenében foglalkoztatott, holott kötelessége lett volna német munkásokat foglalkoztatni.

A breslauer zsidóság számára is megtiltották a strandfürdők látogatását, ezért a zsidó uszodagyűlés tárgyalásokat kezdett egy kizárólag zsidók részére szolgáló nap és vízfürdő céljaira alkalmas helység kibérlésére.

Az angol bizottság kiküldése a gyengeség jele.

Az a kérdés, hogy vajon küldjenek-e ki egy bizottságot Angliából, hogy bevizsgálja a palesztinai eseményeket, az angol sajtóban élénk visszhangot keltett és különféle képen kommentálják.

A „Manchester Guardian” azzal a címmel, hogy „A holipont Palesztinában” azokat a lehetőségeket taglalja, amelyekkel egy kiküldendő bizottság szembetalálhatja magát. Egyidejűleg azt követeli a lap, hogy a kormány nehogy elfogadja az arabok abbéli kívánságát, amely szerint a jelenleg Palesztinában lakó zsidóság újabb bevándorlással nem szaporodhat. Felvetik azt a kérdést is, hogy vajon egy ilyen bizottság kiküldése nem-e a gyengeség jele? A zsidók joggal mondhatják majd, — írja a cikk — hogy az erősök szava győzött a királyi bizottság kiküldése által és olyan lépésnek nevezhetik, amely nem helyes utakra mutat. De egy ilyen bizottság nem csak az araboknak mutatja majd meg, hogy a zsidó bevándorlás által „polgári és vallási jogaikban” korlátoztak, hanem a zsidók rá tudnak majd mutatni, hogy az angol politika mily mértékben akadályozta meg éveken át, a „nemzeti otthon” felépítését. Ez a bizottság rájön majd arra, hogy zsidók nincsenek kellőképpen képviselve egyetlen közintézménynél sem, hogy főkeerejükkel, a köz-

fenntartásához való hozzájárulásukkal, koránt sincsenek kellőképpen reprezentálva a közhivatalokban, a postánál, a vasutnál, a kikötőknél, stb.

A bizottság kiküldése szerintünk teljesen felesleges, mert újat nem hozhat. A rendnek helyre kell állni, mert ezt követeli a brit imperium és felségjog presztízse és egy bizottság kiküldése, csak a gyengeség jele lehet.

A cluji Beth Avrohom Gemilusz Chassodim, alamizsna megváltó egyesület működése és célja

A cluji kereskedők már évek óta panaszkodják, hogy amikor legjobban elfoglaltak, a leg több bevétel van az üzletükben, akkor megrohanják a koldusok üzletüket és háborgatják őket fontos üzleti ténykedéseik közepette. Ezen a súlyos anomálián felül észlelték azt is, hogy vannak az ilyen koldusok között sokan, akik nem szorulnak már a közre, de ezt a „kényérkeresetet” jónak látják és családjuk minden tagja üzi ezt, míg sok szemérmes szegény, éhenhalással vívódik.

Ezeknek az anomáliáknak elkerülése és megoldása adta az eszmét néhány jóérvű cluji zsidóembernek, ahhoz, hogy egy egyesület létesítsen, amelybe ha valaki beiratkozik, akkor nem kell többé engednie üzletének bejáratát elállani dolog időben, a koldusok hada és nem adja méltatlannak, míg ezzel szemben azok, akik legjobban rászorulnak, éhezzenek. Már igen sok cég beiratkozott az egyesületbe, amely szegénykatasztrófa feketett fel megkezdte áldásos működését. Elnök lett: Grünfeld Dávid, ellenőr: Réger Fülöp és Lusztig Márton, pénztáros Hochman Jakab.

Ezzel az akcióval kapcsolatban, lapunk utján is felhívja az egyesület elnöksége, a cluji társadalmat, hogy mielőbb iratkozzon be az egyesületbe, amely sok kényelmetlenségtől és molesztációtól óvja meg és minden egyes cégnek, vagy tulajdonosnak azt a megnyugtató nyújtja, hogy eleget tesz, a legszebb zsidó parancsnak, a cedok adásának.

— Halálozás. Pál Mártonné született Zicher Elza Clujon elhunyt. A megboldogult Oradeáról származott el. Temetése nagy részvét mellett folyt le. Halála mély gyászba borította kiterjedt családját, közöttük a Zicher és Reich családokat, Reich Miksa postaügyi főfelügyelőt Oradeán.

— Sirkövetés Kikindán. Vasárnap avatták fel a Szentegylet elhunyt kiváló pénztárnokának Bergenthal Jakabnak sirkövet. Bergenthal nagykereskedő kiváló szerepet játszott a hitközségi életben, jólétközpontjává köztismert volt városunkra. Az egyházi énekek elhangzása után Löw Manó rabbi helyettes mondott mélyen szántó beszédet, méltatva az elhunyt kiváló érdemeit. Ezt követően avatták Bergenthal Jakab apósának Ausländer Mórnak sirkövet is, hol ugyancsak Löw Manó tartott megható avató beszédet. A nagyszámú kegyeletes közönség áhitattal hallgatta végig, a szomorú aktushoz tartott szép beszédek.

(W. L.)

K Ö Z É L E T

Halálozás. Hosszas szenvedés után elhunyt Clujon Sennensieb Márkusné, született Káhn Ida életének 76 ik, zavartalan és harmónikus házasságának 58 ik évében. A régi, kiveszöben levő igazi zsidó nagyszonyok egyik utolsó reprezentánsa volt, szentéletű, levékeny asszony, aki életét családjának és a jótékony szolgálatainak szentelte. Régi, patricius ardeali zsidó családból származott és az entredami Jantel Káhn leánya volt. Néhány éve költözött be férjével, Clujra, hogy gyermekei között éljen. Halálát gyermekei és igen kiterjedt rokonsága gyászolja, akik iránt ardealszerter nagy részvét nyilvánul meg.

A cluji Hapoel Hadati, folyó hó 4-én Gruber Sándor targonmuresi főkéntort, a mizrachizmus kiváló harcosát látta vendégül. Péntek este és szombat délelőtt nagyszámú hallgatóság előtt imádkozott elő a főkéntort a Hapoel Hadati imaházában és csodás hangja és áhitatos előadása nagy élménye volt mind azoknak, akik hallották. Szombat délután tudományos Perek előadást tartott Gruber Sándor, akít David Aron, a Hapoel Hadati elnöke üdvözölt meleg szavakban, rámutatván az előadó érdemeire. Gruber előadásában a tudományos fejtegetésen túl, a Mizrahi-mozgalom általános helyzetéről és feladatairól beszélt, majd Rabbi Jakob Mendel tartott rendkívül hatásos előadást.

Nádlacon csak 20 zsidó család van és minthogy itt már a Wizo-nak egy igen aktív csoportja és egy zsidó kultúregylet is működött, a most alakult nádlaclai cionista helyi csoportja kénytelen volt a fentemlített társaságokkal harmonikus együttműködést teremteni. Legutóbb dr. Aczél Mór és dr. Hollós Izidor urak két rendezvényen aktuális cionista témákról tartottak sikeres előadásokat. Az „Jgélet földje” című palesztinai film előadásának megrendezése nagy anyagi és erkölcsi eredményt zárt és a K. H. részére tisztán 4000 lelt hozott.

A pancotai WIZO csoport nagyon szépen indul neki a munkának. Weisz Mórnánál összejevetelt tartottak, melyen megbeszélték az adminisztrációs kérdéseket, majd Weisz Lajos felolvasott és Morvay Dezsóné a „Zsidó anya” címen előadott. Legutóbb újabb összejevetelt volt Morvay Dezsónénél, aki nagyszerűen összeállított revüt adott elő. Weisz Lajos a cionizmusról tartott felolvasást.

A chişineu-criş-i zsidóság megrendezte a templomban az „Anyák napja”-t és ezzel kapcsolatban a cionista meetinget „A mi válaszuk a palesztinai eseményekre” címmel. A zufolásig megtelt templomban ott volt az egész helyi zsidóság. Az előadás egy anyagi lag mint erkölcsileg várokozason felül sikerült. A gyűjtést a következő hölgyek végezték: dr. Deutsch Ferencné, Weisz Emilné, Fülöp Edéné, Löwy Mihályné, Fohn Miklósné, Steiner Gizike, Messer Klárka és Berger Évike.

Az aiudi cionista helyicsoport reorganizációs közgyűlésén Weiss Endre elnök megnyitóját után Klein Mór felolvassa titkári jelentését, majd az új tisztikar megválasztására kerül a sor. Az újonnan megválasztott tisztikar a következőkből tevődik össze: Elnök: Weiss Endre, alelnök: Fenichel Endre, titkár: Klein Mór, pénztárnok: Izrael Herman, gazda: Berger Samu, KKL biztos: Fischer Andor, KH biztos: Erenthal Dezső, ellenőr: Zodik Vilmos. Választmányi tagok: Naftali Sándor, Wolf Herman, Markovits Bernáth, Berkovits László, Benyovits László és József Zsinmond.

— A litván kormány zsidó képviselőt akar a sejmében. Kaunas. Julius Caplikas tábornok, a litván kormány belügyminisztere közölte a zsidóság képviselővel, hogy rövidesen javaslatot nyújt be, amely szerint legközelebb már képviselőt biztosítanak a zsidóknak. A közbeeső időre két zsidó koalíciót vettek tervbe. A legutóbbi választásoknál a zsidók nem tudtak mandátumhoz jutni, dacára annak, hogy két jelölt volt a listán. A választási cédulákon a két jelölt nevét kihúzták a nemzsidó választók egy része.

1928-ban létesült

SCHWARTZ MENYHÉRTNÉ

orth. zsidó leánynevelő intézete internátusában

ORADEA, Str. Ep. Ciorogariu No. 8.

A beiratások 1936-37 tanévre folyamatosan vannak.

Állandó tanárnői felügyelet! Zenei kiképzés!

Idegen nyelvek! Kitűnő referenciák! Prospektus!

Hétről-hétre

Páris. A napokban hunyt el, az ismert orosz zsidó filantrop *Moses Ginsburg* 85 esztendőskorában. Párisban hunyt el ugyancsak *Krause Marquette* híres zsidó archeologus, aki Palesztinában végeztetett ásatásokat.

Triest. a Lloyd Triestino főirodája Haifában megkeresést intézett a triesti központhoz, amelyben arra kéri a céget, hogy engedje meg az utasok kívánságára, hogy a hajók Tel-Avivban, az új kikötőben is kiköthessenek.

New-York. Roosevelt elnök határozott felszólítására *Colonel Herbert Lehman*, New-York állam kormányzója, újból elfogadta a jelölést, NY állam kormányzó állására, amelyet már két cikluson át betöltött. A vezető körök meggyőződése szerint, tőle függ, illetőleg jelölésétől, hogy a demokrata párt győzni fog-e, vagy sem.

Berlin Bad Ems fürdőhelyen a 11 éves *Fritz Oppenheimer* saját élete veszélyeztetésével kimentett a vízből egy tizenhárom éves kislányt, a leány többször lehuzta magával kis életmentőjét, míg végre sikerült a fiúnak a parthoz vonszolnia a feldoklót, ahol azután egy fiatalember mindkettőjüket kisegítette a vízből. — Ugyancsak megmentette az életét egy feldokló asszonynak, a Stuttgart-Untertürkheim-i üdülőhelyen *Felix David* stuttgarti tanító — Julius havában 550 ember meggyi ki, különböző német chalucfarmokból Palesztinába.

London. A „News Chronicle” néhány nappal ezelőtt, azt a szenzációs hírt röpitette világra, mely szerint, Transjordániában 60 000 beduin akar Palesztina ellen vonulni és 200 sejk elhatározta, hogy ultimátumot intéznek a főkormányzóhoz. A hírt most illetékes helyről megcáfolták.

Varsó. Egy évvel ezelőtt Rzelichov városkában megtámadták a zsidókat, amikor több zsidót megvertek, közöttük egy meg is halt, Most volt az ügyben a bírósági tárgyalás. A hullánokat fementelték, de az önvédelmüket ellátó nyolc zsidót hat-hat hónapi fogházra ítélték. — Petrokowban a városi kertben sétálókat megverték. Három zsidó súlyosan megsebesült.

Montreal. A Canadian Jewish Congress, a zsidó világgörögösszura, a következőket választotta meg: *H. M. Caiserman*, *rabbi Maurice N. Esendraht*, *rabbi Harry J. Stern* és *Alderman M. A. Crayl*.

London. Az angol zsidóság is megválasztotta már delegátusait a genfi világgörögösszura. An angliái zsidó egyesületek és csoportok a következő tizenhat delegátust választottak meg: *Barnett Janner* v. képviselő, *Rev. M. L. Perlzweig*, *P. Horowitz*, *J. M. Machover*, *D. Barnett N. Fischner*, *I. M. Schockett*, *L. H. Leiserovits*, *M. Bagnart*, *Dr. M. Barou*, *J. Podrushnik*, *S. L. Fine*, *Dr. D. Jochelman*, *Morris Myer*, *F. Nettler*, *J. P. A. Tarlo*.

Damaskus. A palesztinai nyugtalanságok miatt, a damaskusi zsidók ellen olyan a hangulat, hogy nem járnak nyilvános helyekre. A zsidók nagyrésze most fezen jár és az est beállta után nem járnak az uccákon. Az aleppói zsidó hitközség táviratot küldött a francia kormányhoz, amelyben kéri a szíriai arabság kérésének támogatását.

Oslo. Július 13-án megnyílt Oslóban a nemzetközi matematikai kongresszus, amelyen megjelentek a világ legjelentősebb zsidó matematikusai is. A referensek között van *E. Landau* és *N. Wiener* is. A jeruzsálemi héber egyetem prof. *Dr. A. Frankel* képviseli. — *John Jakobsen*-nek, a KKL megbízottjának többéves erőteljes munkája után sikerült megalakítani a „Kerem Kajemet barátainak ligáját” amely a legelőbbben dolgozik majd a KKL érdekében. — A skandináv országok zsidó ifjúságának ezévi kongresszusa augusztusban lesz megtartva Helsingforsban.

Kaunas. Janowo várában nagy ünnepek voltak, amelyen résztvett *A. Smetona* prof. a litván köztársaság elnöke. A zsidó hitközség üdvözlőlevelére azt válaszolta, hogy Litvánia mindenkor hazája lesz a kisebbségeknek és amint az NagyLitvánia idején volt, most is szívesen látottak a zsidók az országban. Reméli, hogy teljes baráti egyetértésben fognak dolgozni ezután a zsidók a litván többségi néppel. *Van litván nemzet, ehez mindenki hozzá tartozik, a litván nép fogalma alá pedig, csak a litvánok. De egyenjogúságuk biztosított — mondotta az elnök.*

— **A francia miniszterelnök és a pápai nuncius.** *Páris.* A *Marionne* című francia folyóirat meséli el a következő érdekes kis epizódot: „Néhány héttel ezelőtt *Léon Blum* meglátogatta az akkor még hivatalában lévő elődjét, *Sarraut* miniszterelnököt. Véletlenül ott találkodott a pápai nuncius is, aki abbéli kívánságának adott kifejezést, hogy szeretné megismerni a francia kormány jövőbeli miniszterelnökét. *Sarraut* szívesen vállalkozott a két férfi megismertetésére és a pápai nuncius a francia népfőnök zsidó vezérének szívesen szavakban sok sikert kívánt a munkájához. *Léon Blum* mélyen meghatva mondta köszönetet a nunciusnak és csak hozzátette, hogy nagyon sajnálja, hogy a pápai nuncius nem áldhatja meg őt, mint zsidót. „Nem baj — felelte mosolygva a nuncius — megkérem az Istent, hogy Ő áldja meg Önt helyettem”.

Nyugtalanság francia-Északafrikában. *Páris.* Bou Saada városában arab zendülők megölték egy zsidót, a rendőrség szemelátára. Az áldozat neve: *Felix Attia* volt. Algírban a helyzet megnyugodott, ezzel szemben Tuniszban törték ki antiszemita nyugtalanságok. *Gafsa* tuniszi városkában, számos zsidó kereskedő üzletét kirabolták és a tulajdonosokat bántalmazták. Staxból csapaterőstések mentek Gafsába. Egy szenegáli harcost megsebesítettek és két arab is megsebesült egy zsidó golyótlól, aki védekezett, amikor megtámadták. *Léon Blum* miniszterelnök és *Salengro* belügyminiszter hosszas tárgyalásokat folytattak az algiri főkormányzóval, aki hydroplánon érkezett Párisba, hogy jelenlést legyen a nyugtalanságokról. A mohamedán vezetők szerint, az utóbbi napok véres eseményei agentprovokátorok működésének eredménye. A párisi baloldali sajtó erősen foglalkozik az eseményekkel és a népfőnti lapok élénk felháborodással kommentálják az algiri antiszemita provokációkat.

— **Katz Solem, chisinău-i főkantor** *Oradea.* Még fülében csengett az oradeai templomlátogató közönségnek az a nagyszerű tenorhang, amelyet egy régebbi vendégszereplésen ismert meg, a *Fuchs Mór* uccai nagytemplomban. *Katz Solem* volt a vendégszereplő kántor, aki *Oradea*ról származott el és *Budapest*en felvették főkántornak, de állampolgársága miatt, kénytelen volt visszajönni az országba. De ez szerencséje volt, mert *Beserabia* fővárosában *Chisinăuban* választották meg főkántornak, ahonnan a legkitűnőbb és világhírű kántorok, mint *Quartin*, *Bachman* kerültek ki. *Katz* imádkozásakor a chisinău-i nagytemplomba csak belépőjegyekkel lehet bejutni, olyan nagy az érdeklődés, ebben az orosz zsidó lakta kántor szakértő városban *Katz* főkántor iránt. A napokban vendégségben volt *Oradea*, amikor is meghívta a *Siur Chevra* vezetősége, hogy péntek este előimádkozzék, tekintettel arra, hogy a *Jezode Hatora* tanítványa volt és hálából a régi t-nház iránt, elfogadta a meghívást, akárcsak *Schmiedt József* néhány hónappal ezelőtt *Cernăuți*-ben. Az imádkozásnak rendkívül nagy sikere volt, hangja szebben cseng mint valaha, a szavak életet nyernek hangja nyomán és kétségtelen, hogy *Katz Solem* még nagy karrier előtt áll.

— **Dr. Feuchtwang bécsi főrabbi temetése.** *Wien.* Július 7-én helyezték örök nyugalomra, Bécs város világszerte ismert főrabbiját *Dr. Feuchtwang* ot. Már kora reggel a bécsi belvárosi uccákat elzáródták a gyászolók, hogy megadják a végtisztességet az elhunyt főrabbinak. Az üzletek zárva vannak, a házakon gyászlobogó leng. A kormányt *Dr. Hirsch Strondorff* miniszteri tanácsos képviselte. A közoktatásiügyi miniszteriumot *Dr. Löbstein* szekciófőnök, a honvédelmi miniszteriumot *Reicher* alezredes. Bécs városát *Dr. Hornegg* igazgató, a *Vaterländische Front* ot *gróf Wurmbrand* és *Proskovetz* őrnagy *Dr. Tüchler* püspök és természetesen a hitközség elnöksége, *Dr. Friedman Desider* elnökkel az élén. Képviselte magát a bécsi város-háza is, az egyetemi tanácsos, *Dr. Neuman* professzorral az élén. Ott voltak *Dr. Willman* nikolsburgi főrabbi és *Dr. Davids* rotterdami főrabbi is, az utóbbi az elhunyt veje. *Dr. I. Taglicht* vezető rabbi tartotta az első gyászbeszédet. Jelen voltak az összes bécsi imaegyletsk képviselői és a *Mizrachi*, amelynek díszelnöke volt az elhunyt. A szónokok sorát *Dr. Davids*, a rotterdami főrabbi és *Dr. Glatauer*, a *Bnei Brit* páholyok nevében fejezte be.

— **Dr. H. M. Sanger amerikai író most megjelent könyvéből:** — A németországi zsidó hozzászokott aho, hogy ahoz hitközséghez tartozzék élete végéig, a mel beleszűletett. Egy-egy hitközség minden árnyalatu zsidó részére megfelelő keretet biztosít. Ezzel szemben az amerikai zsidó nem ismeri az egységes hitközség fogalmát. Itt minden zsinagóga külön szervezet, amely annyi ágazattal bír, amennyit nagysága és kiteljesedése megenged. Egyizben megkísérelték, hogy *New York* zsidóságát egy „kehl-lába” megszervezzék, ez a próbálkozás azonban csúfotörtéket mondott.

Zsidó humor

TUDJA MIT CSINÁL...

Egy felvidéki gazdag zsidó a pozsonyi jesivába adta fiát, hogy ott vallásos életet éljen és a Tóra studiumában elmélyedjen. De egy napon hírt hoztak neki arról, hogy fia bizony letért a jámbor élet útjáról. Táncolni jár lányokkal, és — Uram bocsás — még disznóhúst is eszik.

Amikor az apja megtudta ezt, nagyon szomorú lett és elment a városka rabbijához, ahol lakott. Fájó szívvel panaszkolta el baját, ilyképen:

— Rebbe, a fiam megbolondult... Sikszékkel jár táncolni és disznóhúst is eszik...

Mire a rabbi, a következőképpen válaszolt:

— A fiu megbolondult? Ebből nem látom. Mert ha a sikszéket ette volna, és a disznókkal táncolna, akkor bolond volna, — de így?...

A MENYORSZÁG...

Egyszer egy szegényes lakodalomra meghívták a rokonokat, köztük egy rabbit is. A vendégek azonban nem találtak egyebet egy csupasz üres asztalon kívül és hosszúra nyúlt ábrázattal néztek egymásra. De a rabbi így szólt hozzájuk:

— Uralm, mi itt mindnyájan úgy vagyunk itt, mintha az Éden kertjében volnánk. Ugyanis a Menyországban mindenki csak azt élvezheti, amit magával vitt. Mi is csupán azt fogjuk itt élvezhetni, amit elhoztunk magunknak.

ARAB KONGRESSZUS.

Egy arab kongresszusról beszéltek a palesztinai Én Charodban. Egy kis fiu hallgatta, de nem értette meg, miről is van szó. Mikor azután apja sétálni vitte, látta, amint egy arab ott fekszik a mezőn mély álomba elmerülve és arcát ellepi a legyek.

— Nini, apa — szól a fiu — ez az, amiről beszéltek. A legyek arab kongresszust tartanak?

HA A NAP RÖVIDEBB.

Varsóban a hitközségi tisztviselők fizetését másodsor csökkentették le, amire az egyik tisztviselő a másikhoz így szólt:

— Amikor a nyáron először redukálták a fizetést, egész nap bosszankodtam. Most már nem bosszankodom olyan sokáig.

— Hogy hogy?

— Azért, mert most tél van és a napok sokkal rövidebbek...

MINT A GALAMBOK...

Egy fiatal házaspárról azt híresztelik, hogy rosszul élnek egymással. (Az asszonyt történetesen *Taube*-nak, a férjet pedig *Jajno*-nak hívták). Az asszony apja erre felkérte egyik barátját, hogy diszkrétan érdeklődjék az ügy iránt. Ezt a feleletet kapja:

— Egy kicsit veszekednek, de azért nincs semmi baj, mert úgy élnek, mint a galambok...

(*Taube* ugyanis németül galambot, *Jajno* pedig hébertül ugyancsak galambot jelent).

MIÉRT?

Szombaton egy ur bemegy egy vendéglőbe és helyet keres magának. Egyik asztalnál egy magányos pasas ül, aki rászól:

— Mit gondolsz, ha ide ülne mellém, leharapnám az orrát?

Az ur leül mellé és a pincér éppen akkor hozza neki a söletet:

— *Ma* szerencsétlen — kiabál rá — ez egy sölet? És hol zsiros ez és hol van ebben libacomb?

A pincér visszaviszi az egészet és pár perc múlva új adagot hoz, de még le se teszi, a pasas már ordít:

— *Mag* mafla, ilyen kis libacombot hoz és ilyen kevés babot, vigye vissza.

És akkor az urhoz fordult, aki melléje ült:

— *Látja* kérem, tizenöt éve kell tőrönm ezt a pincért és napról-napra nézzenem kell a pofáját.

— *De* kérem, — mondja az ur — ha annyira nincs megelégedve vele, miért ebédelt tizenöt éve mindennap itt?

— *Hogy* miért? Mert én vagyok itt a tulajdonos.